

Lapin liiton talousarvio ja toimintasuunnitelma 2024 sekä taloussuunnitelma 2025–2026

Käsitelty Lapin liiton hallitus 30.10.2023
Hyväksytty Lapin liiton valtuusto 11.12.2023

Maakuntajohtajan katsaus	2
Lappi-sopimus	2
Lapin liiton strategia.....	3
Lapin liiton kansainvälisen toiminnan strategia	4
Strategiset painopisteet	5
Tiivistelmä Lapin liiton tavoitteista vuodelle 2024	6
Toiminta ja tavoitteet vastuualueittain	11
Vaikuttaminen.....	11
Kehittäminen ja rahoitus.....	14
Aluesuunnittelu.....	19
Hallinto ja talous	23
Toiminta ja tavoitteet läpileikkaavassa toiminnoissa	25
Viestintä.....	25
Kansainvälinen toiminta	26
Henkilöstösuunnitelma 2024-2026	29
Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025-2026.....	34
Yleisperustelut.....	34
Talousarvion rakenne ja sitovuus.....	34
Tilikauden tunnusluvut.....	35
Jäsenkuntien maksusuudet 2024	37
Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.....	38

Maakuntajohtajan katsaus

Tulevan toimintavuoden suunnittelua leimaa kolmen epävarmuuden kerros: Epävarmuus toimintaympäristössä tapahtuvista suurista muutoksista, epävarmuus talouden ja myös julkisen talouden tilanteesta sekä epävarmuus hallinnon ja kehittämisen rakenteista ja resursseista.

Nykyisessä tilanteessa tulevan vuoden toimintasuunnitelmaa on rakennettu ennen kaikkea varmistamaan ydinresurssit, osaaminen ja sitä kautta reagointivalmius kaikilla nykyisillä päätehtäväalueillamme – jo pelkästään talouden tiukka näkyvä pakottaa meidät pitäytymään uusista strategisen kehittämisen avauksista.

Ensi vuoden toiminnan ydintehtävät voi tiivistää neljään teemaan; uuteen ohjelmakauteen valmistautuminen, maankäytön paineiden hallinta, edunajamisen kärki pohjoisessa ohjelmassa ja uusi kansainvälisen toiminnan suunta.

Ensi vuonna pidetään paitsi presidentinvaalit, myös eurovaalit. Vuoden kuluttua tähän aikaan aloittavan uuden komission työohjelman valmistelu on jo kiivaasti käynnissä ja ensi vuoden osalta edunajaminen niin koheesiopolitiikan, Ten-T -rahoituksen kuin muiden rahoitusinstrumenttien osalta on erittäin tärkeää.

Vihreän siirtymän vauhdittuminen on jo nyt laukaissut ennen näkemättömän paineen alueidenkäytössä. Tämä paine tulee edelleen kasvamaan ja kiihtyvä muutosvauhti asettaa suuria haasteita maakuntakaavoitukselle.

Edunajamisessa katse siirtyy hallitusohjelman toimeenpanoon ja siellä erityishuomio on tietenkin pohjoisen ohjelman valmistelussa. Pelkät kirjaukset eivät riitä, vaan resurssien varmistaminen pohjoisen kannalta keskeisiin liikenne- ja kehittämishankkeisiin on oltava painopisteenä.

Uusi geopolitiinen tilanne edellyttää vahvaa katsetta länteen Pohjois-Kalotille ja etelään Itä-Meriyhteistyön ja eurooppalaisiin kumppanuuksiin. Samalla on käännettävä katsetta myös transatlanttisiin suhteisiin ja tarkasteltava paitsi NATO-jäsenyyden luomia mahdollisuuksia niin myös uusia avauksia alueellisessa yhteistyössä.

Kaiken kaikkiaan tulevasta toimintavuodesta kuten myös lähivuosista tulee haasteelliset monella tapaa. Lapin kehitysnäkymä on kuitenkin uudessa geopoliittisessa ja -taloudellisessa tilanteessa poikkeuksellisen lupaava. Vahvalla lappilaisten toimijoiden välisellä yhteistyöllä voimme varmasti taklata aluekehityksen haasteet ja kääntää potentiaalin konkretiaksi!

Mika Riipi
Maakuntajohtaja

Lappi-sopimus

Lapin maakuntaohjelma eli Lappi-sopimus on kehittämisstrategia, joka esittää alueen toimijoiden yhdessä muodostaman kokonaiskuvan pitkän aikavälin ja seuraavan neljän vuoden strategisesta kehittämisestä sekä rahoituksen suuntaamisesta.

Lappi-sopimus on Lapin liiton strategian ja toimintasuunnitelman perusta sekä ohjaa maakuntakaavoitusta, aluekehitysrahoitusta sekä tehtävää edunvalvontaa.

Lappi-sopimus

MAAKUNTAOHJELMA JA
MAAKUNTASUUNNITELMA

Lappilaisten yhdessä tekemä lyhyen ja pitkän aikavälin kehittämisstrategia, joka päivitetään neljän vuoden välein.

Toimeenpanosuunnitelma

Lappi-sopimuksen toimeenpanosuunnitelma, eli TOPSU. Tarkennetaan maakuntaohjelman tavoitteet konkreettisimmiksi kehittämiskohteiksi ja edunvalvonnan painopisteiksi. Päivitetään kahden vuoden välein.

Maakuntaohjelman arviointi

Maakuntaohjelman arviointi pohjustaa aina uutta Lappi-sopimusta.

Maakuntakaavoitus & aluesuunnittelu

- Maakuntakaava
- Vaihemaakuntakaavat
- Tuulivoima
- Merialuesuunnittelu
- Liikennejärjestelmäsuunnittelu

Aluekehitysrahoitus

Lappi-sopimus määrittelee mitä EU-rahoilla rahoitetaan.

Edunvalvontasuunnitelma

Lapin ja lappilaisten etujen ajaminen yhdessä sidosryhmien kanssa alueellisilla, kansallisilla ja kansainvälisillä areenoilla.

Lapin liiton strategia

LAPIN LIITTO

Arvot

Aitous
Rohkeus
Vastuullisuus
Osaaminen

Missio

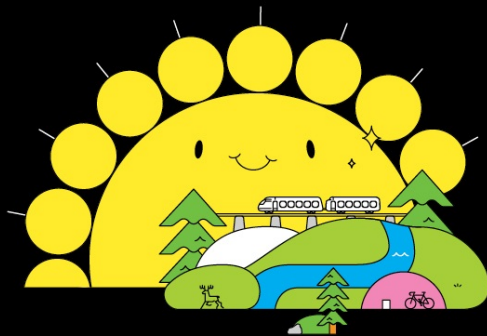
Olemme Lapin
kokoava voima,
asioiden yhteensovittaja
ja elinvoiman edistäjä.

Visio 2027

Lapin liitto on vaikuttava
kehittämisen kumppani.
Vauhditamme vastuullisesti
koko Lapin menestystä.

Kansainvälisen toiminnan strategia

2023 – 2027

Tavoitteet

Tukitoimet

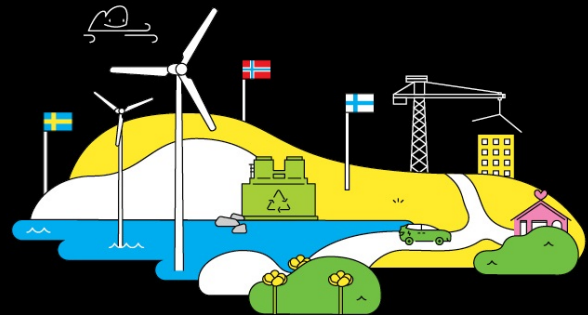
Elinkeinoelämä
Logistiikka
Osaaminen

Yhteistyö

Yhteistyöverkostojen ylläpitäminen
Yhteistyörakenteiden vahvistaminen
Uudet yhteistyömahdollisuudet

Muuttunut toimintaympäristö

NSPA (Northern Sparsely Populated Areas) | Pohjoismaat | EU
Pohjois-Amerikka | Aasian demokraattiset alueet

Painopisteet

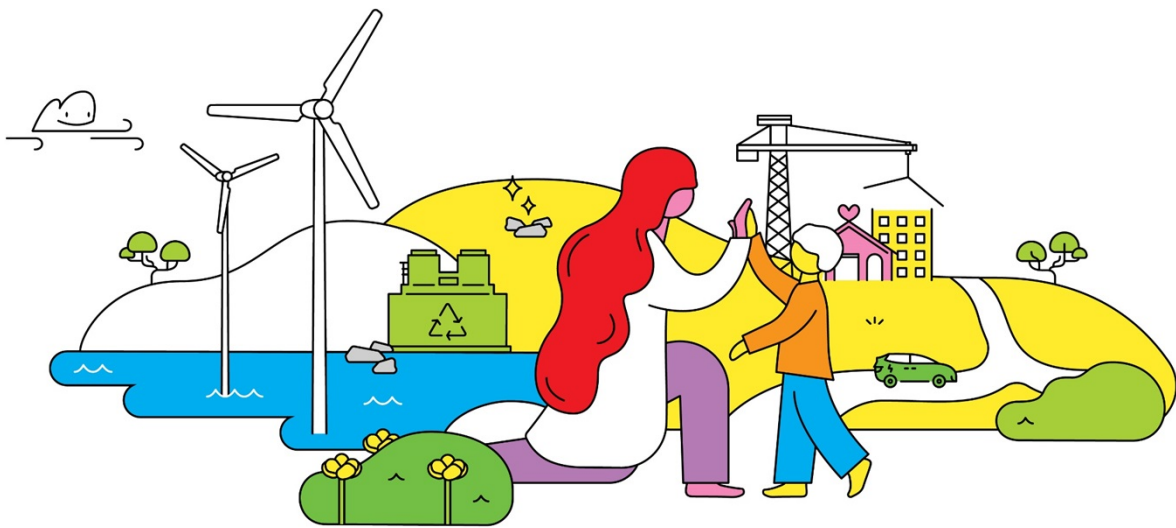
- 1 Vihreä siirtymä ja digitalisaatio
- 2 Huoltovarmuus
- 3 Osaavan työvoiman riittävyys ja kansainvälinen rekrytointi
- 4 Rajaesteiden poistamisen edistäminen Pohjoismaissa
- 5 Temaattiset kumppanuudet Lapin älykkään erikoistumisen strategian pohjalta > Yhdessä kehittäminen > EU-rahoitukset

Strategiset painopisteet

Lapin liiton toimintasuunnitelma ja seuranta on perinteisesti toteutettu vastuualueittain. Lapin liiton strategian valmistuttua syksyllä 2022 olemme liitossa määritelleet toiminnan painopisteet seuraaville vuosille. Painopisteet läpileikkaavat eri vastuualueet ja pyrimme liitossa yhä laaja-alaisempaan yhteistyöhön vastuualuerajat ylittäen. Myös toiminnan seuranta tehdään vastuualuerajat ylittäen. Tulevan vuoden toimintaa ja tavoitteita avataan ja tarkennetaan edelleen konkreettisilla toimenpiteillä vastuualuekohtaisesti.

Olemme valinneet Lapin liiton strategiassa toiminnan painopisteiksi 2023–2024:

- Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä
- Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat
- Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen; sekä
- Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen.

Lapin liitto lupaa **vaikuttavana kehittämisen kumppanina panostaa vuosina 2023–2024** erityisesti seuraaviin asioihin, jotka nousivat esiin sidosryhmäkyselyssä 2022:

- toimimme aktiivisesti kentällä (jalkaudumme)
- olemme kaikkien kumppaneiden helposti tavoitettavissa
- lisäämme vuorovaikutusta päättäjien kanssa
- viestimme aktiivisesti työstämme

Tiivistelmä Lapin liiton tavoitteista vuodelle 2024

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Lapin liiton kansainvälisen toiminnan strategian mukaisina tavoitteina on Lapin elinkeinoelämän, logistiikan ja osaamisen tukeminen sekä yhteistyösuhteiden ja -rakenteiden ylläpitäminen, vahvistaminen ja uusien avaaminen.

Lapin liitossa tehdään kansainvälistä työtä kaikilla vastuualueilla.

Tavoite	Toteutus
<i>Rakennamme temaattisia kumppanuuksia Lapin älykkään erikoistumisen strategian pohjalta</i>	<ul style="list-style-type: none">• Huolehdimme kansainvälisen näkyvyyden ja vaikuttamisen jatkuvuudesta ja vahvistamme kansainvälisiä verkostoja• Mining Hub –hankkeessa rakennamme mineraalialan verkostoyhteistyötä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa ja kansainvälisesti• Hamme NSB4Local – InterregEurope-hankkeen puitteissa kansainvälisen yhteistyön avulla parhaita luontoperusteisia ratkaisuja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi ja ratkaisujen näkymiseksi aluekehittämisessä• Pyrimme DEBUTING – Interreg Europe- hankkeella vaikuttamaan yritysten kilpailukyyn parantumiseen panostamalla sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja naisten houkuttelemiseen “miesten aloiksi” mielletyille aloille, esimerkiksi teollisuudessa.• Teemme MountResilience-horisonttihankkeessa kansainvälistä yhteistyötä ilmastoresilienssin ja sopeutumiskyvyn vahvistamiseksi Euroopan vuoristoisilla alueilla
<i>Edistämme rajaesteiden poistamista Pohjoismaissa</i>	<ul style="list-style-type: none">• Teemme rajaesteiden poistamiseksi tiivistä yhteistyötä Ruotsin ja Norjan kanssa mm. Pohjoisen ohjelman valmistelussa ja viestinnässä• Edistämme Pohjoiskalotin neuvoston kautta rajat ylittävää liikkuvuutta, työmarkkinoita ja julkisten palveluiden tarjontaa• Toteutamme Interreg Aurora -ohjelmasta rahoitettua New North -liikenne- ja logistiikkahanketta

<p><i>15th Fennoscandian Exploration and Mining (FEM 2025) week</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutamme Lounaistuuli -hankkeen, CPMR ja Pohjoisen ohjelman alueiden kanssa sekä NATO – kehitykseen liittyen • Valmistelemme vuoden 2025 toteutusta tiiviissä yhteistyössä suomalaisten, ruotsalaisten ja norjalaisten FEM-järjestäjäorganisaatioiden kanssa FEM-työryhmien kautta.
<p><i>EU DIRECT Lappi -tietopiste</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mahdollinen EU Direct Lappi -tietopiste tarjoaa vuosille 2024–2025 resursseja EU-teemaiseen keskusteluun ja osallistamisen kasvattamiseen Lapissa sekä tapahtumien järjestämiseen yhteisistä eurooppalaisista aiheista.

Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat

Osaajapula haastaa myös Lapin – tarvitsemme muuttajia niin Suomesta kuin kansainvälisesti. Lappiin muuttajan pitää löytää työn ja asunnon lisäksi yhteisö mihin kuulua, harrastuksia ja hyvinvointia, koti. Näin myös pitovoiman osalta: lumovoimapolitiikassa ei riitä pelkkä erämaan eksotiikka, tarvitaan myös sujuvaa ja elämyksellistä arkea, sitä hyvää elämää.

Tavoite	Toteutus
<p><i>Päivitämme Lappi-brändin vastaamaan maakunnan tarpeita</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Käynnistämme hankkeen brändiosaamisen kasvattamiseksi maakunnassa ja Lappi-brändin päivittämiseksi yhteistyökumppaneidemme kanssa. • Hyödynnämme brändiosaamisen vahvistumista ja päivitettyä Lappi-brändiä myös Lapin liiton viestinnän kehittämisessä.
<p><i>Koordinoimme ja kehitämme teemaan liittyviä keskeisiä verkostoja</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinoimme ja vaikutamme elinkeinojen edunvalvontatyöryhmässä, kuntajohtaja- ja kuntakaavoittajaverkostoissa ja kuntien viestintäverkostossa. • Edistämme Lapin edunajamista keskeisten ryhmien kautta maakunnassa sekä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa yhteistyössä ja kansainvälisesti. • Koordinoimme järjestöneuvottelukunnan ja koulutussuunnitteluryhmän toimintaa.
<p><i>Koordinoimme ja vaikutamme työllisyyden edistämässä</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Edistämme hankkeella TE 24 uudistusta. • Koordinoimme veto- ja pitovoiman sekä infran teemojen kokonaisuuksia osana työvoiman saatavuuden toimenpidesuunnitelmaa

	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme verkoston toimintasuunnitelman mukaisesti työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelua (TYP)
<p><i>Teemme vuorovaikutteista ja aktiivista viestintää, lisäämme maakunnan veto- ja pitovoimaa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tuemme aktiivisella viestinnällä lappilaisia veto- ja pitovoimaa edistäviä hankkeita ja aloitteita • Edistämme viestintä- ja brändiosaamista sekä sen hyödyntämistä maakunnassa eri toimijoiden parissa • Pidämme yllä keskustelua osajatarpeesta ja mahdollisuuksista Lapissa edunvalvontaviestinnässä tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. • Jaamme (ja mahdollisuuksien mukaan tuotamme) sisältöä, joka kertoo miksi elämä on liian lyhyt etelässä eletäväksi. • Teemme yhteistyötä tulevan Lappi-brändi 2.0 -hankkeen kanssa painopisteen tueksi.
<p><i>Kehitämme Lapin aluerakennetta maakuntakaavoituksella ja saavutettavuutta liikennejärjestelmäsuunnittelulla</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Osallistumme aktiivisesti Liikenne12 eli valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimiseen • Pohjoisten maakuntien kanssa yhteistyössä uudistamme Pohjoisen liikenne ja logistiikkastrategian • Uudistamme Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelman vuoden 2024 aikana
<p><i>Toteutamme tiivistä kuntayhteistyötä</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verkostomme kokoontuvat säännöllisesti ja edistävät kuntien toimintaa

Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen

Rakennamme maailman puhtaimmassa maakunnassa kestävää kilpailukykyä, hyvinvointia ja menestystä. Kaiken kehittämisen lähtökohtana on ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä kehitys.

Toimivilla digitalisoiduilla ratkaisuilla luomme Lappiin uutta kasvua ja madallamme palvelujen tuottamisesta aiheutuvia kuluja pitkien etäisyyksien maakunnassamme. Vuoropuhelulla ja vaikuttamalla julkiseen keskusteluun luomme uutta ymmärrystä monipuolisesta Lapista.

Tavoite	Toteutus
<p><i>Vaikutamme Pohjoisen ohjelman valmisteluun</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teemme Lapin edunajamista ja yhteiskunnallista vaikuttamista eri areenoilla.

	<ul style="list-style-type: none"> • Teemme vaikuttajaviestintää yhteistyössä lappilaisten toimijoiden kanssa sekä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa.
<i>Vauhditamme vihreää siirtymää ja digitalisaatiota</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tuemme Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) täysimääräistä hyödyntämistä ja vaikuttavuutta • Selvitämme Lapin aurinko- ja tuulivoimapotentiaalia • Osallistumme EU:n Vihreään Viikkoon Lapin vihreällä viikolla
<i>Toimeenpanemme älykkään erikoistumisen uutta toimintamallia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Koordinoimme ja tuemme rahoituksella Lapin älykkään erikoistumisen strategian toimeenpanosuunnitelman toteuttamista • Tuemme Lapin älykkään erikoistumisen toimijoiden osallistumista strategian painopistealoja tukeviin kansainvälisiin verkostoihin, kumppanuuksiin ja hankkeisiin • Seuraamme älykkään erikoistumisen koordinaatioryhmän kautta äes-strategian painopisteiden toteutumista
<i>Mahdollistamme käytössämme olevien rahoitusvälineiden kautta kaksoissiirtymän edistämisen Lapissa</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Tuemme lappilaisten toimijoiden kehittämishankkeita sekä EU- että kansallisella rahoituksella

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Palkan ja työtehtävän lisäksi osaajien veto- ja pitovoimaan vaikuttaa muun muassa työpaikan ilmapiiri ja työnhyvinvointi. Yhdessä koko Lapin liiton henkilöstön kanssa kokoamissamme arvoissa nousee esiin oikeus tehdä työtä omilla persoonillamme, rohkeus kokeilla ja ajan tasalla oleva osaaminen. Olemme luotettava ja reippaasti yhteistä viestiä vievä yhteistyökumppani.

Tavoite	Toteutus
<i>Maakunnan sisäisen ja maakuntien välisen yhteistyön hyödyntäminen voimavarana</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Toimeenpanemme Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen älykkään erikoistumisen strategiaa yhteisen innovaatio- ja osaamispääoman vahvistamisessa • Käytämme Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen EU-toimiston resursseja suunnitellusti edunvalvonnassa • Hyödynnämme paremmin maakunnan sisäisten verkostojen vahvuuksia mm. kehittämällä maakunnan yhteistyöryhmän työtä

	<ul style="list-style-type: none"> • Toimimme aktiivisesti niissä kansainvälisissä verkostoissa, joihin olemme sitoutuneet (esim. NSPA, CPMR)
<p><i>Oikeudenmukaisen ja kannustavan palkkausjärjestelmän kehittäminen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Valmistelemme yhteistyössä henkilöstön kanssa palkkausjärjestelmän henkilökohtaisen suoriutumisen mallin ja otamme sen käyttöön
<p><i>Ylläpidämme ja parannamme edelleen henkilöstön työhyvinvointia</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Käyttöönotamme uudet toimitilat tai vaihtoehtoisesti kehitämme nykyisiä toimitiloja vastaamaan viraston ja erityisesti monipaikkatyön tarpeita • Päivitämme työhyvinvointia tukevia ohjeita ja suunnitelmia henkilöstösuunnitelman mukaisesti ja viestimme näistä henkilöstön kanssa • Kehitämme rekrytointi- ja perehdytysprosessia sujuvammaksi ja yhdenmukaisemmaksi sekä päivitämme rekrytointiviestinnän ohjeet
<p><i>Parannamme hallinnon järjestelmien käytettävyyttä ja sähköistysastetta</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Laajennamme sähköisen arkistoinnin (Säilön) käyttöä • Laajennamme vuonna 2023 käyttöön otetun sähköisen kokousjärjestelmän käyttöä
<p><i>Kehitämme edelleen viraston riskienhallintaa ja sisäistä valvontaa</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kehitämme sisäisen valvonnan prosessia, laadimme sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen ja otamme riskienhallinnan riskianalysit osaksi vuosisuunnittelua • Laadimme ohjeen rahoitusohjelmien maksatuksien riskiperusteisesta otannasta
<p><i>Edistämme vuorovaikutteista organisaatioviestintää</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teemme sisäiseen ja ulkoiseen organisaatioviestintään liittyviä ohjeistuksia ja yhteissparrauksia Lapin liiton henkilöstölle • Tehostamme ja yhteensovitamme edunvalvontaviestintää kuntien ja keskeisten sidosryhmiemme kanssa • Tuemme viestintäosaamisen kehittämistä Lapin liitossa ja Lapin kunnissa koulutuksin sekä aktiivisella toimimisella verkostoissa.
<p><i>Aluekehitysjärjestelmän uudistaminen</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Suunnittelemme ja toimeenpanemme uuden aluekehitysjärjestelmän, joka kytkee dynaamisesti yhteen toteutettuja prosesseja ja lisää joustavuutta toimia ajassa. Uudet strategiset hankkeet pohjautuvat aluekehitysjärjestelmään.

Toiminta ja tavoitteet vastuualueittain

Vaikuttaminen

Vuonna 2024 Vaikuttamisen vastuualueen keskeisenä tehtävänä on koordinoita lakisääteisen maakuntaohjelman toteutusta. Samalla vahvistamme ja tiivistämme kuntayhteistyötä, tuemme keskeisten toimialojen kehittymistä ja edistämme Lapin matkailustrategian koordinaatiotyötä ja seuraamme strategian uudistumisen tarpeita.

Tehtävänä on myös tukea työvoimapalveluiden siirtymistä kuntiin sekä koordinoita työllistymistä edistävää monialaista yhteispalvelua. Vaikuttamisen vastuualue huolehtii Kemijoen vaelluskalakantojen elvyttämisen koordinoinnista ja vaelluskalatyöryhmän toiminnasta. Tämän lisäksi toteutamme kehityshankkeita kansallisen ja kansainvälisen rahoituksen puitteissa. Toimintavuonna 2024 järjestetään tasavallan presidentin vaali ja europarlamenttivaalit sekä suunnitelmavuonna 2025 kuntavaalit ja aluevaalit.

Edistämme Lapin tavoitteiden saavuttamista keskittymällä vaikuttajaviestinnässä ja verkostoyhteistyössä hallitusohjelman toimeenpanoon. Viestintää kohdennetaan pohjoisen ohjelman laatimiseen, valtion tulo- ja menoarvioiden sekä lisäbudjettien valmisteluun, lainsäädännön valmisteluun, kansallisten strategioiden ja politiikkaohjelmien valmisteluun, EU-politiikoihin ja -foorumeilla tapahtuvaan päätöksentekoon ja muihin valittuihin kansainvälisiin foorumeihin. Strategisten hankkeiden kautta tuetaan Lapin kehittymistä.

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Lapin liiton hallitus hyväksyi vuonna 2023 lyhyen aikavälin **edunajamissuunnitelman** vuosille 2024–2025. Suunnitelman keskeisenä teemana on "Yhteinen Pohjoinen ohjelma". Ohjelman tavoitteena yhteistyön tiivistäminen Ruotsin ja Norjan kanssa vihreän siirtymän, huoltovarmuuden ja rajaesteiden poistamisen edistämiseksi. Geopoliittisen tilanteen muutosten vuoksi Yhteinen Pohjoinen ohjelma on erityisen ajankohtainen. Se on hyväksytty myös Pohjoisen Suomen maakuntien liittojen sekä Lapin yrittäjien ja Lapin kauppakamarin yhteiseksi tavoitteeksi. Pohjoinen ohjelma on kirjattu myös hallitusohjelmaan ja työskentelemme sen kehittämisen ja toimeenpanon edistämiseksi.

Itä ja Pohjois-Suomen metsätyöryhmän tavoitteena on jakaa tietoa EU:n metsiin liittyvistä aloitteista EU-toimiston puolesta, sekä muodostaa alueiden yhteistä kantaa ja tarjota osaamista metsiin liittyvässä päätöksenteossa. **Lapin matkailun asiantuntijatyöryhmän** toiminnan keskiössä on edunajaminen ja Lapin matkailustrategian koordinoitua.

15th Fennoscandian Exploration and Mining (FEM 2025) järjestetään Levillä 27. – 31.10.2025. FEM on pääasiallisesti malminetsintä- ja kaivannaisalan ammattilaisille suunnattu informatiivinen kaupallinen verkostoitumis- ja koulutustapahtuma.

Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat

Teemme tiivistä ja vaikuttavaa verkostoyhteistyötä tavoitteiden edistämiseksi. Vaikuttamisen vastuualueen verkostoina toimivat johdon strategiafoorumi, elinkeinojen edunvalvontatyöryhmä, kuntajohtajaverkosto, kunnanhallitusten puheenjohtajaverkosto ja koulutuksen yhteistyöryhmä sekä Strada -ryhmä.

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) on lakisääteinen palvelu, jonka tavoitteena on edistää työllistymistä tarjoamalla palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. Lapin TYP-verkosto toimii ajanjaksolla 2022–2024 ja kokoaa yhteen Lapin kunnat, hyvinvointialueen, TE-toimiston ja Kansaneläkelaitoksen. Verkoston hallinnosta vastaa Lapin liitto.

Painopiste 3: Lapin kestävä tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen

Pohjoisen ohjelma on kirjoitettu tavoitteeksi Suomen hallitusohjelmaan. Pohjoisen ohjelmaan tavoittelemme Lapin liiton edunajamissuunnitelman keskeisen tavoitteen edistämistä koskien vihreän siirtymän investointien mahdollistamista, osaavan työvoiman edistämistä, kriittisen liikenneinfran parantamista ja rajaesteiden poistamista.

Kestävä tulevaisuuden ja vihreän siirtymän toteuttamiseksi edistetään Lapin Green Deal -tiekartan toimeenpanoa koordinoimalla ja kehittämällä **Lapin vihreän siirtymän jaoston** toimintaa. Vihreän siirtymän seurannan ja arvioinnin tueksi otetaan käyttöön vaikuttavuus- ja arviointimalli, jonka tarkoituksena on tuottaa jatkuvaa tilannekuvaa tiekartan etenemisestä ja tarvittavista toimista määriteltujen vaikutusten saavuttamiseksi. Osana tätä otetaan käyttöön määritellyt keskeiset vihreän siirtymän indikaattorit.

Kemi–Ounasjoen Vaelluskalatyöryhmä keskeisimpänä tehtävänä on toimeenpanna 2022 päivitettyä toimenpidesuunnitelmaa. Vaelluskalakantojen elvyttämiseen tähtäviä hankkeita tavoitellaan toteutukseen. Työryhmä jatkaa tiivistä kuntayhteistyötä toteuttamalla kuntakerroksen ja keskustelutilaisuuksia vuoden 2024 aikana. Ryhmän uusi toimikausi alkaa 2024.

Vaikuttamisen tiimi johtaa ja koordinoi lakisääteisesti Lapin ennakoittoa toimintaa yhdessä Kehittäminen ja rahoitus -vastuualueen sekä Lapin ELY:n kanssa. Lisäksi vuosina 2022–2024 tuotetaan Lapin suhdanteet julkaisu yhdessä Lapin ELY:n kanssa ja vastataan Lapin tilannekuvan laadinnasta osana Lapin luotsi sisältöjä.

Valtion palvelu- ja toimitilaverkko uudistus 2030 on käynnistynyt ja ensimmäiset palvelupisteet on otettu käyttöön vuoden 2023 aikana. Tavoitteena on, että valtion virastojen käytäsiointi kootaan vaiheittain julkisen hallinnon yhteisiin asiakaspalvelupisteisiin, joista saa laajasti myös kuntien, Kelan sekä soveltuvien osin hyvinvointialueiden palveluita. Lapin maakunnan osalta hankkeen suunnittelu ja toimeenpano käynnistyy vuoden 2024 alussa ja toimikausi on kaksi vuotta. Tarkoituksena on, että maakunnan liiton edustajat toimivat puheenjohtajana ja sihteerinä perustettavassa alueellisessa projektiryhmässä. VM asettaa maakuntaan alueellisen projektiryhmän joulukuussa 2023. Rahoitus maakunnan liiton tehtäviin saataneen VM:n erityisvaltionavustuksena.

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Osana Lappi -sopimuksen toimeenpanoa suunnittelemme ja toimeenpanemme uuden aluekehitysjärjestelmän, joka kytkee dynaamisesti yhteen toteutettuja prosesseja ja lisää joustavuutta toimia ajassa. Uudet strategiset hankkeet pohjautuvat aluekehitysjärjestelmään. Vaikuttamisen vastuualue vastaa aluekehitysprosessista, siihen vaikuttamisesta ja seurannasta.

Syksyllä 2024 järjestetään talousarvion puitteissa yhteistyössä Kemin kaupungin ja Lapin yrittäjien kanssa Lapin kunta- ja aluekehityspäivät.

Painopisteiden toteutuminen hankkeissa

Vihreää siirtymää ja kestävyyttä edistetään useilla hankkeilla, kuten **NSB4Local** – Interreg Europe-hankkeella, jolla haetaan kansainvälisen yhteistyön avulla parhaita luontoperusteisia ratkaisuja ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi ja ratkaisujen näkymiseksi aluekehittämisessä.

Samoin kestävä kehitystä edistetään **MountResilience** -horisonttihankeessa, jossa tehdään kansainvälistä yhteistyötä ilmastoresilienssin ja sopeutumiskyvyn vahvistamiseksi Euroopan vuoristoilla alueilla. Hankkeessa on 47 kumppania 13 eri maasta.

Mining Hub –hanke rakentaa mineraalialan verkostoyhteistyötä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa ja kansainvälisesti. Mineraalialan merkitys Lapille on yhteiskunnan sähköistymisen ja EU:n strategisen autonomian tavoitteiden johdosta kasvussa. Lappi on ollut aktiivisesti mukana eurooppalaisten kaivannaisalueiden verkostossa ja yhteistyötä on tarkoitus tiivistää temaattisen kumppanuuden rakentamisella ja syventämisellä.

Toteutamme **Lounaistuuli** –hankkeen, CPMR ja Pohjoisen ohjelman alueiden kanssa sekä NATO –kehitykseen liittyen. Tällä hankkeella edistämme Pohjoisen ohjelman toimeenpanoa ja rakentamista myös Ruotsissa ja Norjassa. Hyödyimme uusia verkostoja edunajamisessa sekä selvitämme NATO -jäsenyyden aluetaloudellisia vaikutuksia.

Brändi 2.0 -hanke päivittää Lappi-brändiä. Tavoitteena on Lapin tunnettuuden, veto- ja pitovoiman, elinvoiman ja kulttuurihyvinvoinnin kasvattaminen.

Lapin TE 24 -koordinaatiohanke tukee Lapin kuntia ja syntyviä työllisyysalueita TE 24 -valmistelutyössä sekä uudenlaisten työllisyyspalveluiden luomisessa. Tavoitteena on, että eduskunnan maaliskuussa 2023 TE 24 -uudistukselle asettamat tavoitteet toteutuvat Lapissa ja TE -palveluiden siirto valtiolle kuntiin tapahtuu sujuvasti ja yhdenvertaisesti. Hankkeella parannetaan työllisyysalueiden valmistelun edellytyksiä sekä varmistetaan yhdessä eri toimijoiden kesken maakunnallisesti toimivat palvelut ja yhteistoimintarakenteet. Hankkeella luodaan toimintamallit ja strategia työllisyysalueiden väliselle yhteistyölle.

Tulevat hankkeet

Talousarvio on vaikuttamisen vastuualueen osalta erittäin tiukka. Uudistettavan aluekehitysjärjestelmän myötä ilmenevät tarpeet uusille strategisille hankkeille on arvioitava rahoituksen osalta erikseen. Lappi-sopimuksen ja Lapin green deal-tiekartassa määritellyn hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi käynnistetään yhteistyössä Lapin ELY-keskuksen kanssa

ilmasto- (hillintä ja sopeutuminen) ja energiastrategian laatiminen sekä niiden toimeenpano yhteisellä hankkeella. Tätä tuetaan yhteistyöllä LUKE:n ja korkeakoulujen kanssa.

Kuntien ilmastyön tukemiseen kytkeytyen voimme osallistua mm. Future of renewable clean energy in municipalities –LIFE Lhankkeeseen ja Nordic Energy Research – hankkeeseen.

	NSB4 Local	Mount Resilience	Mining Hub	Lounais- tuuli	Brändi 2.0	Lapin TE 24	Ilmasto (Ely)
Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä	X	X	X	X			X
Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat	X	X	X	X	X	X	X
Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen	X	X	X	X	X	X	X
Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen			X	X	X	X	X

Kehittäminen ja rahoitus

Lapin liitolla käytettävissä olevalla EU- ja Suomen kansallisella rahoituksella edistetään maakuntaohjelman mukaista toimintaa ja laajennetaan lappilaisten toimijoiden verkostoja Pohjoismaissa ja Euroopassa

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Kehittäminen ja rahoitus- vastualueen kansainvälistä verkostotyötä toteutetaan KV-strategian painopisteen ”Rakennamme temaattisia kumppanuuksia Lapin älykkään erikoistumisen strategian pohjalta” -alla. Suurella osalla aktiivisia verkostoja on kansainvälisiä kytkeviä tai ne ovat lähtökohtaisesti kansainvälisiä. Lappi on hyvin esillä eurooppalaisissa verkostoissa, joten kansainvälisen näkyvyyden ja vaikuttamisen jatkuvuudesta tulee huolehtia. Kansainvälisiä verkostoja vahvistetaan paitsi yleisessä Euroopan maiden ja alueiden sekä Euroopan komission kanssa toteutettavassa yhteistyössä, myös erityisesti toteuttamalla kansainvälisiä hankkeita.

Klusteri- ja ohjelmatyön kautta ylläpidetään vaikuttamisyhteyksiä kansallisiin (mm. maakunnat, ministeriöt) ja kansainvälisiin (Euroopan komissio, naapurimaat) toimijoihin. Kaikkien näiden

verkostojen ylläpitäminen vaatii panostuksia. Oman alueen toimijoiden aktivoinnilla parannetaan rahoitusohjelmien tarjoamien resurssien hyödyntämistä.

Lapin liitto koordinoi aluekehittämisen kansainvälistymisen johtoryhmän työskentelyä, jonka puheenjohtajana toimii maakuntajohtaja ja pysyvänä asiantuntijana on Lapin liiton kv-asiantuntija. Lapin liiton osalta kv-johtoryhmän työtä ohjaa Lapin liiton kv-strategia.

Kansainvälisiä rahoitusohjelmia toteutetaan kaikkien Kv-strategian painopisteiden alla.

Kolarctic CBC 2014–2020 – ohjelman toimeenpano keskeytettiin venäläisten kumppaneiden osalta maaliskuussa 2022 Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena. Vuonna 2024 keskitytään ohjelman sulkemistoimiin, ohjelman loppuraportti toimitetaan komissiolle 15. helmikuuta 2025 mennessä. Lapin liitto on toiminut ohjelmassa hallintoviranomaisena.

Interreg Aurora 2021–2027-ohjelman hallintoviranomaisena toimii Norrbottenin lääninhallitus Ruotsin Luulajassa. Ohjelmasihteeristö on hajasijoitettu ohjelma-alueelle, Suomessa sihteeristön työntekijöitä on sijoitettu Lapin liittoon, Pohjanmaan liittoon, Suomen saamelaiskäräjille ja vuoden 2024 alusta myös Pohjois-Pohjanmaan liittoon. EU:n ulkorajaohjelmien EAKR- rahoitus ja osa Suomen kansallisesta rahoituksesta siirrettiin Interreg Aurora- ohjelmaan. Samalla ohjelma-alueetta laajennettiin kattamaan kaksi Karelia-ohjelmassa mukana ollutta maakuntaa, Kainuu ja Pohjois-Karjala.

Interreg Pohjoinen periferia ja Arktis (NPA) 2021–2027 –ohjelmassa ovat mukana Suomen, Ruotsin, Norjan ja Irlannin harvaan asutut alueet sekä Färsaaret, Grönlanti ja Islanti. Ohjelman kansallinen kontaktipiste toimii Lapin liitossa. Se informoi hanketoimijoita uudesta ohjelmasta ja aukeavista hakukierroksista, toimii suomalaisten hanketoimijoiden tukena ja järjestää heille vuosittaisen toimijatapaamisen. Lisäksi kontaktipiste toimii Suomen hankearviointiryhmän sihteerinä.

Interreg –ohjelmille myönnettävän Suomen kansallisen rahoituksen hallinnointitehtävä
Lapin liitto vastaa Interreg Aurora, Interreg Pohjoinen Periferia ja Arktis - sekä Interreg Europe - ohjelmiin suunnattavan Suomen kansallisen rahoituksen myöntämisestä, tuen maksamisesta suomalaisille tuensaajille ja rahoituksen jatkotoimenpiteistä. Työ- ja elinkeinoministeriö osoittaa kansallisesta määrärahasta resurssin henkilöiden palkkaamiseen muiden tehtävien paitsi jatkotoimenpiteiden osalta. Tehtävän toimeenpano on käynnistynyt vuonna 2023.

Painopiste 2: Olevat ja tulevat osajat ja asukkaat

Kehittämisen ja rahoituksen vastuualueella koordinoidaan järjestöneuvottelukunnan ja koulutussuunnitteluryhmän toimintaa sekä osallistutaan hyvinvointialueen ylläpitämisen maakunnalliseen hyvinvoinnin seurantaryhmään, mikäli sellainen perustetaan.

Järjestöneuvottelukunta vie järjestöjen kehittämisasioita ja toisaalta järjestöjen ja muiden organisaatioiden yhteistyötä eteenpäin. Koulutustarve-ennakointi jatkuu ennakoinnin toimialaklustereissa, ennakointivastaavien toimintana ja maakunnan erilaisten ennakointihankkeiden yhteistyönä ja koordinaationa. Säännöllinen yhteydenpito koulutuksen järjestäjiin mahdollistaa kehittämistoimien suunnittelun ja yhteisen edunvalvonnan.

Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen

Älykkään erikoistumisen strategian toimintamallin toimeenpano ja kehittäminen sekä toiminnan tulosten seuranta liittyvät keskeisesti kehittämisen ja rahoituksen vastuualueella olevaan rahoitustehtävään. Vuoden 2023 alussa julkaistun uuden Lapin älykkään erikoistumisen strategian “Kestävillä innovaatioilla hyvinvoiva Lappi” lähtökohtana on suunnata kehittämispanostuksia ratkaisuihin, jotka auttavat maakuntaa sopeutumaan muuttuvaan ympäristöön ja vihreän ja digitaalisen siirtymän tuomiin haasteisiin. Lapin liitolla on strategian päivitys-, seuranta- ja arviointivastuu, ja toimeenpanon tueksi on perustettu Maakunnan yhteistyöryhmän (MYR) toimesta koordinaatioryhmä edustaen laaja-alaisesti maakunnan TKI-toimijoita. Koordinaatioryhmän tehtävänä on seurata strategian painopisteiden toteutumista ja tarvittaessa suunnata toimeenpanoa uudelleen.

Rahoitusohjelmien toteuttaminen:

Kestävää kasvua ja työtä - Suomen rakennerahasto-ohjelma 2014–2020 on Suomen kansallinen rahoitusohjelma, jossa Lapin liitto toimii Euroopan aluekehitysrahaston rahoitusta välittävänä viranomaisena. Ohjelmasta rahoitettujen hankkeiden toteuttaminen on päättynyt vuoden 2023 loppussa. Vuoden 2024 aikana käsitellään loppuraportteja ja –maksatuksia, valmistellaan ohjelman loppuraporttia sekä tehdään ohjelman sulkemisen vaatimat toimet.

Uudistuva ja Osaava Suomi – Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman 2021–2027 ensimmäiset rahoituspäätökset saatiin tehtyä EURA2021-järjestelmän valmistuttua vuoden 2023 puolessa välissä. Ohjelman toimeenpanon aloitus viivästyi pahoin, mikä aiheuttaa paineita ohjelman toimeenpanoon ja rahoituksen hakijoiden kykyyn käynnistää hankkeita.

Lapin liitto toimii ohjelmassa välittävänä toimielimenä ja myöntää kehittämisrahoitusta Euroopan aluekehitysrahaston ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston mukaisille hankkeille. Lapin liitto johtaa maakunnan aluekehittämistyötä ja vastaa hallinnollisesti Lapin maakunnan yhteistyöryhmän kokousten järjestämisestä ja hoitaa yhteistyöryhmän ja sen sihteeristön sekä hankeryhmän kokousten sihteerin tehtävät.

Ohjelmaan sisältyvän uuden rahaston, Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) haut saatiin avattua viimeisenä. Suomessa JTF rahaston rahoitus kohdennetaan turpeen polttoaineena käytöstä luopumisen sosioekonomisten vaikutusten pienentämiseen.

Ohjelma muodostaa tuen ja hankkeiden määrällä mitattuna maakunnan suurimman aluekehityksen rahoituskokonaisuuden. Ohjelman tulostavoitteet, sisältö ja tekniset uudistukset asettavat huomattavia uusia vaatimuksia tuen myöntämiselle. Ongelmia aiheuttaa erityisesti myönnettävien tukien painottuminen ohjelman alkuvuosille. Uusi ohjelmakausi sisältää muutoksia, jotka ovat lisänneet rahoittajien hallinnollisia tehtäviä samalla kun on ollut välttämätöntä panostaa hakijoiden aktivointiin ja ohjaukseen.

Alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman määrärahoja (AKKE) on myönnettävissä eri käyttötarkoituksiin. Vuonna 2024 käytetään loppuun aikaisempina vuosina käytettäväksi myönnettyä rahoitusta sekä EU ulkorajaohjelmien kansallisesta rahoituksesta AKKE-rahoitukseksi muutettua rahoitusta, mikä odotetaan saatavan maakuntien käyttöön loppuvuoden 2024 aikana.

Määrärahaa, mitä ei ole kohdennettu erityiseen tarpeeseen, jaetaan maakuntaohjelman mukaisiin, alueen vahvuuksiin ja erikoistumiseen perustuviin lyhytkestoisii selvitys-, kehittämis- ja kokeiluhankkeisiin, jotka edellyttävät nopeaa reagoitua.

Maakuntien yhteisestä edunvalvonnasta hallitusohjelmaan 2023–2027 huolimatta kansallisen aluekehittämisen vuosittaista määrärahaa ei sisällytetty vuoden 2024 budjettiin. Tämä vaarantaa pitkäjänteisen kehittämistyön ja erilaisiin äkillisiin muutoksiin ja mahdollisuuksiin kohdennettavat toimenpiteet.

Kansainvälisten rahoitusohjelmien toteuttaminen on kuvattu Painopisteen 1 alla.

Ohjelmakausien vaihteissa rahoitustehtävän resursseihin kohdistuu erityisiä haasteita, koska uuden ohjelmakauden tuomien muutosten oppimisen lisäksi päättyvän ohjelman ohjelman loppuunsaattaminen ja sulkeminen vaativat enemmän henkilöresursseja kuin ohjelmien teknisen tuen rahoitus mahdollistaa. Monelta suunnalta tulevat vaatimukset ja odotukset nostavat työhön kohdistuvan paineen niin suureksi, että se aiheuttaa suuren riskin työssä uupumiselle.

Henkilöstön jaksamista ja motivaatiota haastaa erityisesti myös Interreg NEXT Kolarctic 2021-2027- ohjelman peruuntuminen Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan vuoksi. Ohjelmahenkilöstön siirtyessä osittain muihin tehtäviin joko Lapin liiton organisaation sisällä tai muissa organisaatioissa voi vaarantaa päättyneen ohjelman hallitun sulkemisen. Tämä riski on tiedostettu ja toiminta pyritään järjestämään niin että riski ei toteudu.

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Maakunnan sisällä rahoitusohjelmien toimeenpanossa tehdään tiivistä yhteistyötä varsinkin ELY-keskuksen kanssa, mutta myös hanketoimijat ovat rahoituksen parissa työskenteleville tärkeä viiterühmä. Rahoittajien ja hanketoimijoiden yhteisissä verkostoissa välitetään tietoa rahoitusmahdollisuuksista ja –tarpeista ja etsitään yhdessä ratkaisuja. Yhteistyötä Lapin kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa tiivistetään edelleen.

Yhteistyö Itä- ja Pohjois-Suomen suuralueella tapahtuu sekä rakennerahasto-ohjelman toteuttamisen, yhteisen älykkään erikoistumisen ohjelman toimeenpanon sekä pohjoisten harvaan asuttujen alueiden (NSPA) verkosto- ja ohjausryhmätyön sekä Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen, Brysselissä sijaitsevan, edunvalvontatoimiston kautta. Yhdessä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntaliittojen kehittämisjohtajien sekä kaikkien Suomen maakuntaliittojen kehittämisjohtajien verkostoissa ja myös Itä- ja Pohjois-Suomen yhteisen edunvalvontatoimiston alue- ja rakennepolitiikan ryhmässä (ARP) käsitellään yhteisiä aluekehitykseen ja edunvalvontaan liittyviä asioita ja tehdään yhteisiä aloitteita ja lausuntoja.

Itä- ja Pohjois-Suomen älykkään erikoistumisen strategia (ns. ELMO-strategia) on päivitetty vuoden 2023 aikana, uudistamisen jälkeen keskitytään strategian toimeenpanoon esimerkiksi toteuttamalla ylimaakunnallisia rahoitushakuja laajemman kuin maakuntakohtaisen toiminnan vahvistamiseksi. Yhteistyössä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa vuoden 2024 aikana jatketaan aktiivista vaikuttamista ja edunvalvontaa sekä kansallisiin että kansainvälisiin päättäjiin. Yhteinen näkyvyys ja yhteiset tavoitteet vahvistavat Itä- ja Pohjois-Suomen mahdollisuuksia saada alueelle tärkeimpiä toimenpiteitä myös kansainvälisten rahoitusvälineiden piiriin.

Painopisteiden toteutuminen hankkeissa

Kehittämisen ja rahoituksen vastuualueella toteutetaan strategisesti tärkeitä hankkeita, joihin pääasiassa saadaan rahoitus muiden rahoittajien kuin Lapin liiton myöntämästä rahoituksesta, nämä hankkeet ovat yleensä kansainvälisiä.

Vuoden 2023 aikana käynnistetyssä ”DEBUTING” – hankkeessa keskiössä on sukupuolten tasa-arvo, klusteritoiminta ja teollisuuden muutos. Hankkeella pyritään vaikuttamaan yritysten kilpailukyvyyn parantamiseen panostamalla sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja naisten houkuttelemiseen aloille, jotka edelleen mielletään ”miesten aloiksi”, esimerkiksi teollisuudessa. Digitalisaation hyödyntäminen poistaa teollisuuden työpaikoilta fyysisen voiman vaatimukset, jolloin työntekijöiden sukupuolen merkitys vähenee.

Vuoden 2023 keväällä jätettiin Interreg Europe- rahoitushakuun kaksi hakemusta, joissa kehittämisen ja rahoituksen vastuualue on mukana. TALENT- hankkeen tavoitteena on parantaa osaajien saamiseen liittyvää veto- ja pitovoimaa ja siten varmistaa tarvittavan osaamisen saaminen alueen älykkään erikoitumisen strategian tehokkaaseen toteuttamiseen. PICOBELLO- hankkeen tavoitteena on parantaa aluekehittämisen kehittämissuunnitelmia toteuttamalla osallistavaa tiedonvaihtoa siitä, miten eurooppalaiset alueet toimeenpaneuvat New European Bauhaus -aloitteen kolmea toisiaa täydentävää arvoa omista kehittämisstrategioissaan. NEB aloitteen arvot ovat: kestävyys, estetiikka ja osallistaminen. Tieto hankkeiden rahoittamisesta saadaan loppuvuodesta 2023.

	Hanke	Hanke	Hanke	Hanke
Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä				
Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat			TALENT	
Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen	DEBUTING	PICOBELLO		
Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen				Rajaneuvonta SE/ FI/ NO toiminnan kehittäminen

Aluesuunnittelu

Aluesuunnittelun vastuualueen tavoitteena on luoda alueidenkäytön puitteet maakunnan pitkäjänteiselle kestäväälle kehittämiselle ja menestymiselle laajalla vuorovaikutuksella.

Aluesuunnittelun päätehtävinä vuosien 2024–2026 aikana on valmistella uudelleen Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 päätettäväksi toukokuun 2024 maakuntavaltuustoon, päivittää merialuesuunnitelma ympäristöministeriön johdolla 2026 mennessä ja johtaa pohjoisen alueen alueellista liikenne ja -logistiikkayhteistyötä yhdessä Pohjois-Suomen sekä Pohjois-Norjan ja Pohjois–Ruotsin kanssa New North -hankkeen avulla. Kolmen kaivoshankemaakuntakaavan ohjaus ja prosesseista huolehtiminen ajoittuu myös vuosille 2024-2026. Vihreän siirtymän paineet lisäävät liiton antamien lausuntojen määrää.

Hallitusohjelmassa ja EU:n lainsäädäntövalmisteluissa on paljon alueidenkäytön suunnitteluun ja luvitukseen vaikuttavia asioita. Alueidenkäyttölain uusiminen käynnistyy vuosien 2023-2024 aikana. Tietomallipohjaista kaavoitusta ohjaava laki tulee voimaan 1.1.2024, minkä myötä maakunnanliitosta tulee rekisterinpitäjä. Lain siirtymäaika on vuoden 2029 alkuun saakka. Kaavaprosessien pitkästä kestosta johtuen uusien maakuntakaavojen laadinta on aloitettava uudessa tietomallipohjaisessa järjestelmässä. Tulevan muutoksen vaikutusta resursseihin ei vielä tässä vaiheessa pystytä arvioimaan.

Lapin liitto huolehtii maakuntakaavan ja merialuesuunnitelman laatimisesta sekä maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnittelun kehittämisestä ja koordinoinnista. Maakuntakaavan ja merialuesuunnitelman hyväksyy liiton valtuusto. Alueidenkäyttölain tavoitteena on luoda edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistää ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää kehitystä. Tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen. Maakuntakaava edistää ja tukee Lappi-sopimuksen ja sen tulevaisuuskuvan 2040 tavoitteita luomalla oikeudelliset edellytykset yksityiskohtaisemmalle toteutussuunnittelulle kunnissa ja väylähallinnossa. Sovitamme yhteen maakuntakaavoituksessa maakunnan tarkoituksenmukaista aluerakennetta, ekologista kestävyttä, ympäristön ja talouden kannalta kestäviä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyjä, vesi- ja maa-ainesvarojen kestävää käyttöä, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimista. Poronhoito ja saamelaiden kotiseutualue ovat Lapin erityispiirteitä, joihin liittyy erityislakien edellyttämiä neuvotteluvaihtoehtoja.

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Toimeenpanemme Interreg Aurora –ohjelmasta rahoitettua n. 2 milj. euron **New North –liikenne ja logistiikkahanketta** 2023-2026. Hankkeen työpaketit ovat: sujuvat kuljetukset, huoltovarmuus, sähköinen lentoliikenne ja vihreät kuljetuskäytävät. Tavoitteena on vastata pohjoisen alueen tulevaisuuden investointipotentiaalin toteutumiseen, huoltovarmuuteen sekä liikenteeseen ja logistiikkaan liittyvän teknologian kehittymisen mahdollisuuksiin. Lapin liitto toimii hankkeen pääpartnerina.

Hanke kattaa Lapin, Pohjois-Karjalan, Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan liittojen yhteistyön Suomessa, Merenkurkun neuvoston Kvarkenin sekä Västerbottenin ja Norrbottenin alueiden

Ruotsissa, sekä Tromsin, Nordlandin ja Finnmarkin alueiden Norjassa. Hanke saa tukea myös laajalta yhteistyöryhmältä varmistaakseen tiedonkulun ja vuorovaikutuksen sujuvuuden.

Alueidenkäyttölain mukaisesti kaavoituksessa on arvioitava valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset. Mikäli kaavan toteuttamisella voi olla todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia toisen valtion alueella, on toimitettava ilmoitus ympäristöministeriölle, joka vuorostaan ilmoittaa asiasta toiselle valtiolle. Merialuesuunnittelussa noudatetaan vastaavasti naapurivaltioiden kuulemismenettelyä. Suunnittelussa otetaan huomioon Ruotsin ja Viron merialuesuunnitelmat. 2022 aloitetaan merialuesuunnitelman päivitys. Ruotsi päivittää paraikaa merialuesuunnitelmaansa, jossa tavoitteena on kaksinkertaistaa merituulivoima. Merialuesuunnitelman tarkoituksena on parantaa merellisten elinkeinojen harjoittamisen edellytyksiä ja meriympäristön tilaa sovittamalla yhteen eri toimialojen tarpeita. Potentiaaleja esitetään muun muassa energiantuotantoon, meriliikenteeseen, kalastukseen ja vesiviljelyyn sekä matkailuun ja virkistyskäyttöön. Merialuesuunnitteluun liittyy useita kansainvälisiä hankkeita: **eMSP** siniseen kasvuun ja verkostoihin liittyen, **Sea2land** alueellista implementointiin liittyen, **MSPgreen** vedenalaiseen luontoon ja MSP2 merialuesuunnitelman päivittämiseen liittyen.

eMSP NSBR (9/2021–2/2024) Tavoitteena on rajat ylittävä yhteistyö Itämeren ja Pohjanmeren merialuesuunnitteluviranomaisten kesken. Yhteistyössä merellisten sidosryhmien, asiantuntijoiden ja poliittisten vaikuttajien kanssa tunnistetaan ongelmia ja pohditaan ratkaisuja koskien ilmastonmuutokseen sopeutumista, ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteiden tukemista merialuesuunnittelun keinoin. Hankkeessa rakennetaan pysyviä MSP-yhteistyöverkostoja merialueiden välille. Hankkeessa valmistellaan käytännönläheisiä suosituksia kestävän sinisen kasvun tukemiselle, ekosysteemilähestymistavan soveltamiselle suunnittelussa, merialuesuunnitelmien arvioinnille ja seurannalle, datan valmistelulle ja jakamiselle, sekä kestäväälle merialueen hallinnoinnille. Hankkeen partnerimaina ovat Alankomaat, Puola, Suomi, Ruotsi, Latvia, Belgia, Ranska, Tanska ja Saksa.

Baltic Sea2Land (1/2023–12/2025) **Baltic Sea2Land** -hankkeessa (Fostering integrated governance for the joint sustainable use of human and nature capital in the near shore zone) tuetaan merialuesuunnitelmien ja rannikkostrategian alueellisesta implementointia. Hankkeessa valmistellaan tapaustutkimukset, joiden avulla kohtautetaan merialuesuunnittelun, merenhoidon ja vesienhoidon viranomaisia, sekä merellisten elinkeinojen harjoittajia ja asiantuntijoita, ja valmistellaan käytännönläheiset alueelliset tavoitekuvat ja toimintamallit strategisten suunnitelmien jalkauttamiseksi. Hankkeen toimet tukevat maakuntakaavoitusta ja aluekehitystä. Hankkeen partnerit koostuvat Itämeren maiden kansallisista, alueellisista ja paikallisista edustajista. Partnerimaina ovat Suomen lisäksi Latvia, Viro, Liettua, Puola ja Saksa. Hankkeen toimet kotimaassa sijoittuvat Varsinais-Suomen lisäksi Kymenlaakson, Pohjanmaan, Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin rannikkoalueille.

MSP-GREEN (11/2022–10/2024) -hankkeessa (Maritime Spatial Planning as enabler of the European Green Deal) tarkastellaan merialuesuunnittelun keinoja vastata Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteisiin, kuten ilmastonmuutoksen hallintaan ja kestävään merelliseen ruoantuotantoon. Hankkeessa toteutetaan tapaustutkimuksia yhteistyössä kaikkien Euroopan merialueiden kanssa. Suomessa tapaustutkimuksen aiheina ovat merellisten monikäyttöalueiden alueellinen tarkastelu, jonka keskiössä ovat kalastus ja kalankasvatus, merilevän tuotanto, merituulivoima, turismi ja vapaa-ajanvietto. Toisena tapaustutkimusaiheena on ilmastonmuutokselle herkkien alueiden ja refugia-alueiden tunnistaminen (biologiset, geologiset

sekä sosio-kulttuuriset tekijät) ja huomioonottaminen merialuesuunnittelun keinoin. Hankkeen partnerimaat ovat Suomen lisäksi Italia, Espanja, Ranska, Bulgaria ja Latvia.

Painopiste 2: Olevat ja tulevat osajat ja asukkaat

Maakuntakaavoituksella kehitetään Lapin aluerakennetta ja liikennejärjestelmää. Liikennejärjestelmäsuunnitelman avulla kehitetään sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä Lapin sisäistä ja ulkoista saavutettavuutta. Vaikutamme aktiivisesti valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman eli Liikenne12 päivittämiseen. Uudistamme pohjoisten maakuntien kanssa yhteistyössä Pohjoisen liikennestrategian ja vuoden 2024 aikana uudistamme myös Lapin liikennestrategian.

Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen

Pohjois-Lapin maakuntakaavaan 2040 valmistelomme alkuvuonna 2024 vastineet ehdotusvaiheen palautteeseen. Ehdotuksesta julkisessa kuulemisessa saatuun palautteeseen laaditut vastineet sekä niiden perusteella maakuntakaavaan tehtävät muutokset käsitellään ohjausryhmässä. Vastineet sekä viimeistely Pohjois-Lapin maakuntakaava 2040 saatetaan hallituksen käsittelyyn ja tavoitteena on käsitellä asia maakuntavaltuustossa keväällä 2024. Lapin liiton hallitus voi valitusajan kuluttua syksyllä 2024 määrätä maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman (MRL 201 §). Maakuntakaava tulee voimaan, kun päätöksestä on kuulutettu. Mikäli päätöksestä valitetaan, Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös saataneen vuoden 2025-26 aikana.

Aluesuunnittelun lausuntojen valmistelu on keskeinen ja resursseja huomattavasti vaativa vastuualueen tehtäväkokonaisuus. Maakuntakaavojen toteutuneisuutta voimme seurata kuntakaavoituksesta annettavien lausuntojen avulla. Lapissa on yhä enemmän kaivos- ja tuulivoima YVA-hankkeita, joihin liitto antaa myös lausunnon.

Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavasta tehtyihin valituksiin odotetaan päätöksiä hallinto-oikeudesta 2024. Sakatin vaihemaakuntakaavan valmisteluaineiston asetamme nähtäville 2024. Liitolla on kaivosyhtiön kanssa sopimus vaihemaakuntakaavan laatimisesta, missä kaivosyhtiö sitoutuu korvaamaan aiheutuvat kulut. Lapin liitto huolehtii kaavaprosessista ja ohjaa kaava-aineiston sisältöä sekä järjestää viranomaisneuvottelun ja poronhoitolain 53 §:n mukaisen neuvottelun. Valmisteluaineisto käsitellään ohjausryhmässä ja hallituksessa valmisteluvaiheen kuulemista varten 2024 sekä laadimme vastineet ja mahdolliset muutokset kaavaan kuulemisesta saadun palautteen perusteella. Ohjausryhmän käsittelyn ja hallituksen päätöksen mukaisesti valmistelomme vaihemaakuntakaavan ehdotuksen viranomaiskuulemista varten 2025. Tavoitteena on asettaa viimeistely vaihemaakuntakaavan ehdotus nähtäville ja saattaa ohjausryhmän käsittelyn jälkeen hallitukselle ja edelleen syysvaltuustolle 2025 hyväksymismenettelyyn. Kuulemisesta saadun palautteen, vastineiden ja mahdollisten muutosten jälkeen viimeistely vaihemaakuntakaava Lapin liiton hallitus voi valitusajan kuluttua määrätä vaihemaakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman (MRL 201 §). Vaihemaakuntakaava tulee voimaan, kun päätöksestä on kuulutettu. Ohjaamme lausunnon laatimista mahdollisiin valituksiin. Pohjois-Suomen hallinto-oikeuden päätös saadaan arviolta vuonna 2026-27. Jos ja todennäköisesti vaihemaakuntakaavan hyväksyminen vaatii luonnonsuojelulain 39 §:n mukaista

valtioneuvoston päätöstä Naturasta poikkeamiseen, kaavoitusprosessin kesto pitenee noin kahdella – kolmella vuodella.

Rajapalojen ja Ikkarin vaihemaakuntakaavojen osalta seuraamme ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) valmistumista ja varaudumme vuoden 2024 loppupuolella vaihemaakuntakaavojen valmisteluaineistojen laatimiseen.

Liikennejärjestelmäsuunnittelussa Venäjän hyökkäyssodan seurauksena huoltovarmuus ja sotilaallinen liikkuvuus korostuvat. Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategian päivitämme yhteistyössä pohjoisen alueen maakuntien kanssa. Lapin liikennejärjestelmäsuunnitelman uudistaminen toteutetaan vuonna 2024.

Aurinko ja -tuulivoimaselvitystä jatketaan vuosina 23-24. Tuulivoimaa liiton on yhteensovittettava maakuntakaavoituksessa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja alueidenkäyttölain 28 §:n sisältövaatimusten johdosta.

Vastuualueen suurena haasteena on osaavan henkilöstön riittävyys ja tietomallipohjaisen kaavoituksen kysymykset. Mikäli kunnilta tulee aloitteita uusista kaivoshanke tms. vaihemaakuntakaavoista, kokonaiskehityksen sisällä hallitus tekee tarvittaessa ratkaisuja, joissa aluesuunnittelun resurssit varmistetaan lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Merialuesuunnitelman päivityksessä 2024 yhteensovitetään sekä taloutta että ympäristöä sekä veden päällä että veden alla.

Painopiste 4: Sujuvan työn, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Aluesuunnittelun vastuualueella järjestämme noin 1,5 kuukauden välein säännöllistä etäyhteydellä pidettävää ajankohtaispalaveria kuntakaavoittajille, jossa annamme ajankohtaistietoa, edistämme parhaiden käytäntöjen leviämistä ja kokoamme havaintoja Lapin tilanteesta

Painopisteiden toteutuminen hankkeissa

	New North	Aurinko- ja tuulivoimaselvitys 23-24	Sea2land	eMSP	MSPgreen	MSP2.0
Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä	X		X	X	X	X
Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat						
Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen	X	X	X	X	X	X
Painopiste 4: Sujuvan työn, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen	X	X	X	X	X	X

Hallinto ja talous

Hallinto ja talous –vastuualue jatkaa toimintavuonna hallinnon toimintamallien, prosessien ja ohjeistusten päivittämistä. Painopiste on riskienhallinnan ja tietoturvan sekä järjestelmien käytettävyyden ja sähköisyysasteen kehittäminen. Vastuualueen tehtävänä on koordinoida ja edistää liiton työhyvinvointia, mitä toteutetaan henkilösuunnitelman mukaisesti. Tärkeimpinä tavoitteina on palkkausjärjestelmän uudistamisen loppuun saattaminen sekä toimitilojen kehittäminen.

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

Kansainvälisen toimintaympäristön muuttuminen ja EU-ohjelmakauden vaihtumisen vaikuttaa myös maksatustehtäviin. Hallinnon vastuualue hallinnoi vastaa eri ohjelmien arviomäärärahoista ja niiden maksatuksista. Vuosi 2024 on maksatusten osalta muutoksen aikaa, kun uudet ohjelmakaudet ovat käynnistyneet ja sen myötä opetellaan uusien ohjelmakausien tukikelpoisuusasetuksia ja yksinkertaistettuja maksatusmalleja. Maksatustehtävät liittyvät kansainvälisiin rahoitusohjelmiin, jotka on esitelty Kehittäminen ja rahoitus -vastuualueen alla.

Hallintojohtaja koordinoi Lapin liiton kansainvälisiä kahdenvälisiä suhteita yhteistyössä maakuntajohtajan kanssa. Kahdenvälisten suhteiden tavoitteet on esitetty kappaleessa ”Kansainvälinen toiminta”.

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

Hallinto ja talous –vastuualueen tehtävänä on varmistaa ja kehittää henkilöstöhallinnon toimivuutta sekä koordinoida ja **edistää liiton henkilöstön työhyvinvointia**. Toimintakauden aikana jatketaan palkkausjärjestelmän kehittämistä, kehitetään toimitiloja nykyisiä tarpeita vastaaviksi ja kehitetään liiton sisäisiä palveluja tukemaan työhyvinvointia. Työhyvinvoinnin kehittämisen tavoitteet on esitetty tarkemmin kappaleessa henkilöstösuunnitelma 2024-2026.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittäminen on käynnistetty aiempina toimintavuonna. Kehittämistä jatketaan päivittämällä riskienhallinnan toimintaohje ja laatimalla sisäisen tarkastuksen toimintaohje sekä terävöittämällä sisäisen valvonnan prosessia. Vuosisuunnittelussa on tavoitteena edetä riskien kartoituksesta riskianalyyysien laadintaan. Riskienhallintaa kehitetään myös laatimalla ja ottamalla käyttöön ohjeen rahoitusohjelmien maksatustehtävien riskiperusteisesta otannasta.

Parannamme hallinnon järjestelmien käytettävyyttä ja sähköistysastetta. Tiedonhallinnan ja sähköisen arkistoinnin kehittämistä jatketaan toimintavuoden aikana. Lapin liitossa on käytössä sähköinen arkistointijärjestelmä Säilö, johon on arkistoitu mm. aikaisemman asianhallintajärjestelmän ja matkalaskujärjestelmän aineistot. Sähköisen arkiston käyttöä laajennetaan toimintavuoden aikana. Tavoitteena on arkistoida Kolarctic CBC –ohjelman Promas-järjestelmän tietosisältö sekä myöhemmin myös liiton nykyisessä asianhallintajärjestelmässä (Dynasty 10) oleva pitkäaikaisesti ja pysyvästi säilytettävä asiakirja-aineisto.

Lapin liitossa palkanlaskenta hoitetaan organisaation sisäisesti. Palkkajärjestelmän uudistaminen ja kilpailuttaminen tulee ajankohtaiseksi vuonna 2025, joten vaatimusmäärittelyt käynnistetään LapIT:n johdolla yhteistyössä osan Lapin kunnista kanssa tulevan toimintavuoden aikana.

Johtamisen tukemiseksi ja luottamushenkilöiden tiedonsaannin ja osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi liitossa otetaan vuoden 2023 lopussa käyttöön sähköinen kokousjärjestelmä. Kokousjärjestelmä otetaan käyttöön vaiheittain ja tavoitteena on saada se käyttöön myös maakuntavaltuustolle kevätkokouksessa 2024.

Tietoturvahkien kasvaessa henkilöstöä on perehdytetty ja ohjeistettu tietoturvan ja –suojan vaatimuksista sekä käyttöön otettu tietoturvaa parantavia toimintamalleja. **Tietoturvan kehittämistä** jatketaan yhteistyössä ICT-palveluntarjoajan kanssa, päivittämällä ohjeistuksia sekä informoimalla henkilöstöä edelleen tietoturvan ja –suojan eri teemoista.

Hallinnon toimintamallien ja ohjeistusten kehittäminen on jatkuva prosessi. Talouden ja toiminnan raportointia on muokattu tukemaan paremmin toiminnan johtamista kuluneen vuoden aikana. Tulevana toimintavuonna johtamisen tueksi toteutetaan hallinnon vuosikello ja edelleen **kehitetään toiminnan ja talouden raportointia** informatiivisemmaksi.

Toiminta ja tavoitteet läpileikkaavassa toiminnoissa

Viestintä

Lapin liiton viestintä on aktiivista, avointa ja monikanavaista. Viestinnän tavoitteena on tukea lappilaista hyvinvointia ja elinvoimaa Lapin liiton yhdessä valitsemien strategisten painopisteiden kautta.

Lapin liitossa jokainen on viestijä. Viestintäpäällikön tehtävänä on strategisen viestinnän suunnittelun lisäksi tukea ja kehittää koko organisaation viestintävalmiuksia. Viestinnässä tehdään aktiivista yhteistyötä sidosryhmien kanssa.

Yleisesti Lapin liiton viestintään vuonna 2024 kuuluu viestinnän koulutusten ja ohjaamisen lisäksi muun muassa Lapin liiton sähköisten viestintäkanavien päivittämistä ja kehittämistä, sosiaalisen median (erityisesti LinkedInin ja Instagramin) hyödyntämistä viestintä- ja osallisuuskanavana, säännöllinen uutiskirjetiedotus, jalkautuminen erilaisissa tilaisuuksissa ja tapahtumissa sekä jatkuva vuoropuhelu ja yhteistyö alueen medioiden kanssa. Lapin liitto jatkaa myös Lapin kuntien viestintäverkoston vertaiskoulutuksia ja yhteistyötä Lapin alueellisen valmiustoimikunnan viestintäjaoksen kanssa.

Viestinnän resurssien ollessa rajalliset, teemoissa keskitytään vuonna 2024 strategisten painopisteiden mukaisiin olennaisimpiin toimenpiteisiin, jotka tuottavat suurimman vaikutuksen.

Lapin liitto on hakenut EU Direct -tietopistettä vuosille 2024–2025. Mikäli rahoitus varmistuu, tulee tämä vaikuttamaan Lapin liiton viestinnän rooliin niin alueellisesti kuin Eurooppa-tasolla. Myös Lappi-brändi 2.0 -hankkeen toteutuessa Lapin liiton viestinnän henkilöstöresursseja suuntautuu hankkeeseen, mutta myös tuo lisäarvoa maakunnan liitolle.

Painopiste 1: Kansainväliset suhteet ja yhteistyö muuttuneessa toimintaympäristössä

- Julkaisemme uutisia, blogikirjoituksia ja tiedotteita Lapin liiton kansainvälisen yhteistyön teemoista, keskittyen erityisesti yhteistyöhön Ruotsin, Norjan ja EU-alueen kanssa.
- Olemme aktiivisia keskusteluissa (tapahtumissa, sosiaalisessa mediassa, julkisessa keskustelussa) liittyen pohjoisen alueen yhteistyöhön ja elinkeinoelämän mahdollisuuksiin.
- Mahdollinen EU Direct Lappi -tietopiste tarjoaa resursseja EU-teemaiseen keskusteluun ja osallistamisen kasvattamiseen Lapissa sekä tapahtumien järjestämiseen yhteisistä eurooppalaisista aiheista.

Painopiste 2: Olevat ja tulevat osaajat ja asukkaat

- Pidämme yllä keskustelua osaajatarpeesta ja mahdollisuuksista Lapissa edunvalvontaviestinnässä (tiivissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa).

- Jaamme (ja mahdollisuuksien mukaan tuotamme) sisältöä, joka kertoo miksi elämä on liian lyhyt etelässä eletäväksi.
- Teemme yhteistyötä tulevan Lappi-brändi 2.0 -hankkeen kanssa painopisteen tueksi.

Painopiste 3: Lapin kestävän tulevaisuuden yhteensovittaminen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen

- Jaamme tietoa kestävän tulevaisuuden ja digitaalisen siirtymän aiheista.
- Hyödynnämme hankkeissa saatua teemaan liittyvää aineistoa ja yhteistyötä.
- Mahdollisen EU Direct Lappi -tietopisteen tuella pystymme panostamaan esimerkiksi EU:n Vihreään Viikkoon ja tuomaan Lapin ja EU:n yhteisiä kestävän kehityksen sekä vihreän ja digitaalisen siirtymän teemoja aktiivisesti viestinnän keinoin esiin läpi vuoden.

Painopiste 4: Sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen

- Muistutamme säännöllisesti työhyvinvoinnista ja osallistamme henkilöstöä sen kehittämiseen.
- Järjestämme vinkkivarteja ja vertaiskoulutuksia työnteon ja yhteistyön tehostamiseksi (esimerkiksi tekoälystä, työhyvinvoinnista, tilaisuuksien fasilitoinnista tms.)
- Jaamme ja tuotamme sisältöä, joka korostaa työhyvinvointia, sen kehittämistä ja yhteistyötä Lapissa.

Kansainvälinen toiminta

Kansainvälisen yhteistyön rakenteet ovat murroksessa geopoliittisessa maailmantilanteessa nopealla tahdilla tapahtuvien muutosten ja epävarmuuden vuoksi. Rakenteita kehittämällä saamme pienilläkin resursseilla aikaiseksi vaikuttavia toimia, jotka vahvistavat Lapin näkyvyyttä ja asemaa kansainvälisen toiminnan keskiössä.

Lapin liiton kansainvälisen toiminnan strategian mukaisina tavoitteina on Lapin elinkeinoelämän, logistiikan ja osaamisen tukeminen sekä yhteistyösuhteiden ja –rakenteiden ylläpitäminen, vahvistaminen ja uusien avaaminen. Venäjän aloittaman hyökkäyssodan johdosta yhteistyösuhteet ja –rakenteet venäläisten toimijoiden kanssa on jäädytetty toistaiseksi. Pohjoisen foorumin jäsenyydestä irtaudutaan toistaiseksi.

Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto ajaa Itä- ja Pohjois-Suomen etuja Brysselissä. Se edistää IP alueen kansainvälistymistä ja osaamisen tunnettuisuutta EU:ssa, aluekehityksen painopisteitä ja rakennerahastokauden ohjelman toteutusta vaikuttamalla mm. EU rahoitusmahdollisuuksiin. Toimisto täydentää maakuntien liittojen edunajamistyötä välittämällä alueen näkemyksiä Euroopan komission, Euroopan parlamentin ja muiden keskeisten toimijoiden tietoon. Toiminnan painopisteet määritellään yhdessä johtoryhmän kanssa, Lapin liitosta toimiston johtoryhmän jäsenenä on maakuntajohtaja.

Vuonna 2024 toiminnassa korostuu uuden komission aloittamisen tilannekuvan luominen ja uuden komission työohjelman teemat sekä seuraavan ohjelmakauden rahoitusohjelmien ja niiden sisältöjen määrittelyksi tehty valmistelutyö. Koheesiorahoitusvälineiden lisäksi tarkastelussa on myös muut rahoitusvälineet ja niihin mahdollisesti tulevat muutokset.

Itä- ja Pohjois-Suomen keskeinen tavoite EU-koheesioedunvalvonnassa on harvaan asuttujen alueiden erityiskorvauksen säilyminen ja muu IP alueen rahoituksen turvaaminen myös tulevaisuudessa. Itä- ja Pohjois-Suomen edunvalvontaa tehdään tiiviissä yhteistyössä NSPA-verkoston kanssa. Pääpaino on koheesioedunvalvonnassa, mutta myös muiden teemojen nosto on tärkeää.

Vuonna 2022 DG Reformin teknisen tuen rahoituksella käynnistynyt OECD:n jatkotutkimus NSPA-alueelle on toteutettu pääasiassa vuoden 2023 aikana. Tulokset raportoidaan vuonna 2024.

Lapin liitto osallistuu **Barentsin alueen multilateraaliseen yhteistyöhön** Barentsin alueneuvoston ja -komitean jäsenenä. Vuoden 2023 syyskuussa Venäjä ilmoitti irtautuvansa Barentsin Euroarktisesta neuvostosta, irtautumisen vaikutuksista muiden maiden yhteistyön jatkumiseen selvitetään.

Pohjoiskalottiyhteistyötä tehdään pääasiassa Pohjoiskalotin neuvoston puitteissa Norjan ja Ruotsin pohjoisimpien maakuntien kanssa. Keskeisiä painopisteitä ovat aluepoliittinen yhteistyö, rajat ylittävän liikkuvuuden, työmarkkinoiden ja julkisten palveluiden tarjonnan edistäminen, ympäristöalan yhteistyö sekä kulttuuri- ja kansalaisten välinen yhteistyö valtioiden rajojen yli. Pohjoiskalotin neuvoston sihteeristö on toiminut Lapin liiton alaisuudessa vuodesta 2003 alkaen, mutta sihteeristön sijainnin päättää jokainen puheenjohtajamaakunta erikseen. Nordlannin maakunta toimii neuvoston puheenjohtajana vuonna 2024.

Pohjoiskalotin neuvoston ja sen alaisen valmisteluryhmän (vastaa hallitusta) hallinnollisista palveluista, kokousjärjestelyistä ja kokousasiakirjoista vastaa Pohjoiskalotin neuvoston pääsihteeri. Hän seuraa myös toimintasuunnitelmien toimeenpanoa ja valvoo neuvoston rahoittamaa hanketoimintaa. Valmisteluryhmän alaisuudessa ja pääsihteerin koordinoimina toimivat Rajaneuvonta Ruotsi-Suomi-Norjan konttorit Torniossa ja Storfjordissa. Pohjoiskalotin neuvosto on mukana Tromssan maakuntahallinnon hakemassa Interreg Aurora –hankkeessa, jolla kehitetään rajaneuvonnan hallintoa, toimintojen keskinäistä koordinaatiota, kotisivujen sisältöä ja kontakteja etenkin Norjan ja Suomen vastuviranomaisiin ja rahoittajiin. Neuvoston alaisuudessa toimii lisäksi ympäristö- ja luonnonsuojeluviranomaisten yhteistyöverkosto, Pohjoiskalotin ympäristöneuvosto. Pohjoiskalotin neuvoston pääsihteeri vastaa toimintojen raportoinnista Pohjoismaiden ministerineuvostolle, joka on Pohjoiskalotti- ja rajaneuvontayhteistyön pääasiallinen rahoittaja, sekä muille rahoittajille.

Alueiden välistä yhteistyötä tehdään myös **pohjoisten harvaan asuttujen alueiden NSPA-verkostossa**, jota alueiden Brysselin toimistot ylläpitävät. Suomesta verkostossa ovat mukana Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat, Ruotsista Norrbottenin, Västerbottenin, Jämtland Härjedalenin sekä Västernorrlandin läänit ja Norjasta Tromssa-Finnmarkin ja Nordlannin maakunnat. Vuosina 2023 Lappi toimii NSPA verkoston puheenjohtajana, vuonna 2024 puheenjohtajuus siirtyy Kainuuseen.

Kansainvälistä toimintaa tehdään myös **kahdenvälisissä suhteissa** lähialueyhteistyönä ja elinkeinoelämälähtöisenä yhteistyönä. Kahdenväliset suhteet perustuvat aina sopimuksiin. Lähialueyhteistyösopimus on solmittu Tromsan ja Finnmarkin fylken kanssa. Lähialueyhteistyössä tavoitteena on laaja-alainen verkottuminen ja kumppanuuden vahvistaminen sekä yhteistyöverkostojen rakentaminen niin, että niitä voidaan hyödyntää kulloinkin esille nousevissa

erilliskysymyksissä. Osana käynnistyvää Lounaistuuli-hanketta Suomen ja Norjan välistä yhteistyötä tiivistetään ja aktivoidaan yhteistyösuhteita Ruotsin Norrbottenin ja Västerbottenin läänien kanssa.

Elinkeinoelämälähtöistä yhteistyötä on tehty pitkään Espanjassa Castilla y Leonin itsehallintoalueen kanssa. Lapin tapaan Castilla y Leónilla on mineraaleja, metsää ja matkailua sekä harva asutus. Ilmastonmuutos haastaa olosuhteet niin kuivalla ylängöllä kuin arktisella alueella. Vallitsevasta geopoliittisesta tilanteesta johtuen Kiina -yhteistyötä ei ole toistaiseksi aktiivisesti edistetty. Aiemmin Lapin liitto on solminut yhteistyösopimukset Heilongjanin (matkailu), Sichuanin (matkailu) ja Hubein (biotalous) maakuntien kanssa.

Lapin liitto liittyi **Perifeeristen merellisten alueiden liittoon (CPMR)** maaliskuussa 2023. CPMR on vaikutusvaltainen kansainvälinen yhteistyöjärjestö, joka toimii 24 maassa ja kokoaa yhteen 150 aluetta. Organisaatio on jaettu kuuteen alueelliseen komissioon. Itämeren komissio koostuu järjestön jäsenalueista Itämeren alueella, mukaan lukien Suomi, Ruotsi, Saksa ja Viro. Itämeren komission hallituksen puheenjohtajana toimii Tomas Mörtzell Västerbottenista Ruotsista.

CPMR on tunnettu yhtenä vaikutusvaltaisimmista alueellisista organisaatioista Brysselissä. Sen pääsihteeristö on tiiviisti verkostoitunut EU:n päätöksentekijöiden ja valmistelijoiden kanssa. Järjestö kerää ennakoivaa tietoa EU:sta ja vaikuttaa aktiivisesti sen politiikkapäätöksiin. Se myös tuottaa ja julkaisee analyysejä, jotka hyödyttävät sen jäsenalueita, ja harjoittaa tehokasta lobbausta.

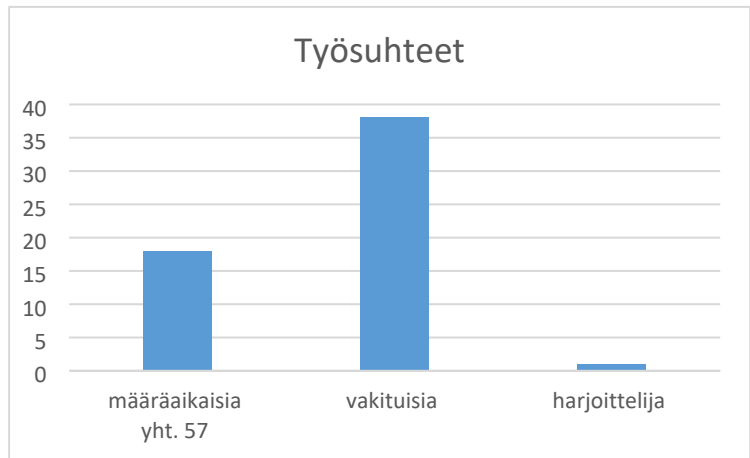
Järjestön keskeisenä tavoitteena on lisätä alueiden osallistumista EU:n integraatiokeskusteluun ja kaventaa kilpailukykyeroja EU:n keskeisten seutujen ja perifeeristen seutujen välillä. Järjestön toimialoja ovat EU:n aluekehityspolitiikka, saavutettavuuteen ja maahanmuuttoon liittyvät kysymykset, meri- ja kalastuspolitiikka sekä energiapolitiikka.

Lapin liitto on liittymisensä jälkeen osallistunut aktiivisesti Itämeren komission toimintaan, ja tätä aktiivista panosta jatketaan myös vuonna 2024. Yhteistyö- ja verkostorakenteessa mukana ovat sekä Lapin liiton virkamiehet että hallituksen edustajana toimiva Tanja Joonas.

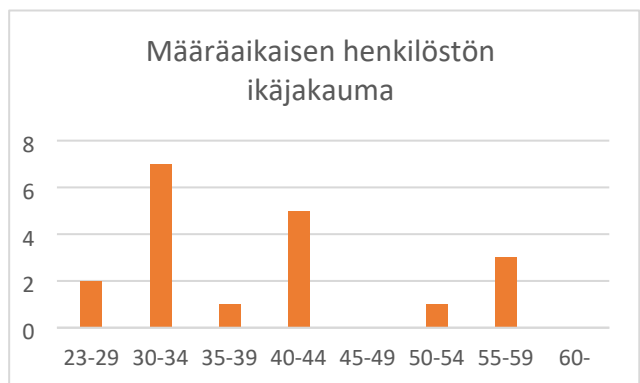
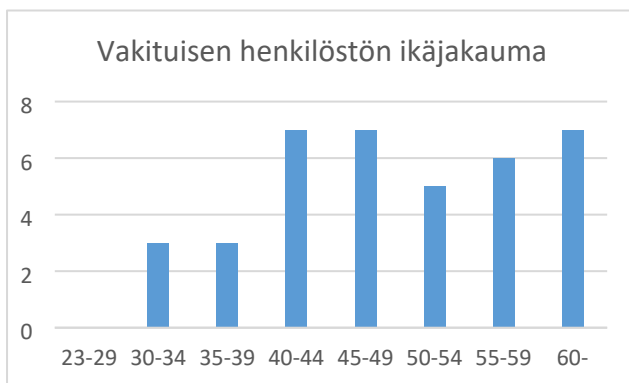
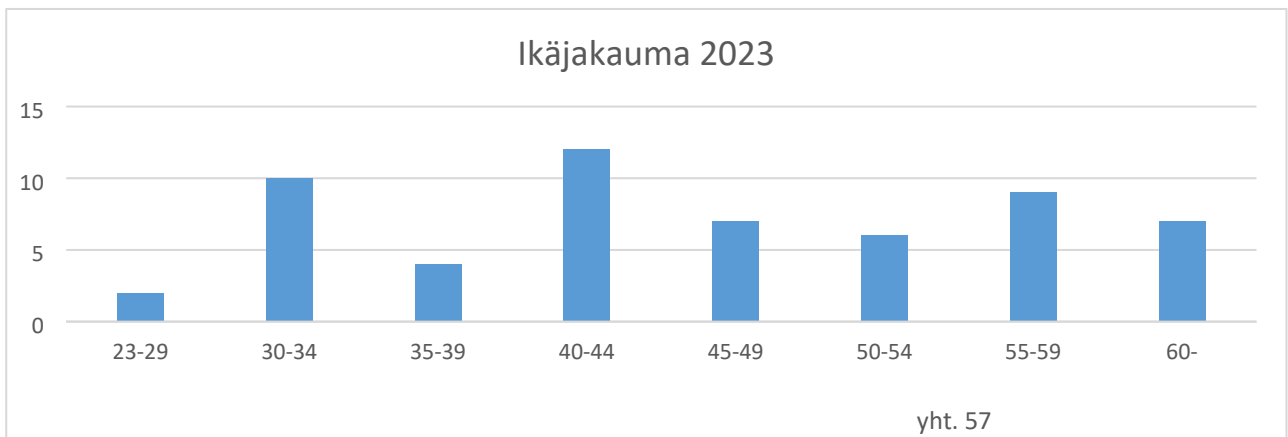
Henkilöstösuunnitelma 2024-2026

Lapin liitossa työskenteli lokakuun 2023 alussa yhteensä 57 työntekijää, joista vakinaisia 38 ja määräaikaista 19. Määräaikaista työntekijöistä yksi on harjoittelija.

Määräaikaiset työntekijät työskentelevät pääosin hankkeissa, mutta myös sijaisina toisen tehtävän hoidon ja perhevapaiden ajan. Vuonna 2023 perhevapaiden sijaisia on yhteensä 3.

Henkilöstöstä on alkuvuodesta 2024 jäämässä yksi työntekijä eläkkeelle. Lisäksi suunnittelukauden 2024-2026 aikana 4 henkilöä saavuttaa eläkeiän. Tehtävien vapautuessa eläköitymisen tai muun syyn vuoksi rekrytoinnin tarve tarkastellaan aina tapauskohtaisesti. Keskeisten tehtävien osalta pyritään rekrytoinnit suorittamaan siten, että eläkkeelle siirtyvä henkilö ja uusi virkaan valittava voivat työskennellä tarvittaessa osittain yhtäaikaaisesti.

Lapin liitossa tehdään työtä neljässä, vastuualuejohtajan koordinoimassa tiimissä. Lisäksi maakuntajohtajan alaisuudessa toimii viestintäpäällikkö.

	2023, yhteensä	2023, vakituiset/määräaik.
Alueiden käyttö ja ympäristö	7	5/2
Hallinto ja talous	12	12/0
Kehittäminen ja rahoitus	22	13/9
Vaikuttaminen	14	6/8
Maakuntajohtaja	2	2/0

*Tilanne lokakuussa 2023

Vuoden 2024 henkilöstön määrä voi muuttua Kolarctic CBC-ohjelman sulkemisen myötä. Käynnistyvien ja päättyvien hankkeiden myötä ei ole oletettavissa merkittäviä muutoksia henkilöstön määrässä. Interreg 2021-2027 -ohjelmien (Aurora, NPA ja Europe) maksatustehtävien osalta on tulevana toimintavuosina painetta lisäresurssiin. TEM osoittaa mahdollisen määräraharesurssin henkilön palkkaamiseksi.

Lapin liitto liitto toimii Kolarctic CBC -ohjelman hallintoviranomaisena. Euroopan komissio ilmoitti kirjeessään 2.3.2022 keskeyttävänsä yhteistyön Venäjän federaation kanssa CBC-ohjelmissa Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Tällä hetkellä työ Kolarctic-ohjelmassa keskittyy hankkeiden päättämiseen ja ohjelman sulkemiseen syksyllä 2024. Kolarctic-ohjelman toiminnan loppumisen vuoksi ohjelman henkilöstön kanssa käydään vuonna 2024 työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 5 §:n mukaiset yhteistoimintaneuvottelut, jotka näiltä osin todennäköisesti voivat aiheuttaa henkilöstön irtisanomisia.

Lapin liiton strategisen painopisteen toteuttaminen

Lapin liiton yksi strategisista painopisteistä 2024-2026 on sujuvan työnteon, yhteistyön ja työhyvinvoinnin edistäminen. Painopistettä toteutetaan vastuualueiden määrittelemien tavoitteiden kautta sekä osana johtamista ja toiminnan kehittämistä. Henkilöstösuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain henkilöstökertomuksen, kehityskeskusteluiden ja työhyvinvointikyselyiden avulla.

Ylläpidämme ja parannamme henkilöstön työhyvinvointia

Työhyvinvointikysely ohjaa työhyvinvoinnin kehittämistä

Lapin liiton toiminnan keskiössä on hyvinvoiva ja osaava henkilöstö. Lapin liitto suoritti työhyvinvointikyselyn toukokuussa 2023 ja arvioi tulosten perusteella voimavaroja ja kuormitustekijöitä. Kysely tehdään vuosittain yhteistyössä työterveyshuollon kanssa. Vuoden 2023 tulokset ovat positiiviset ja Lapin liiton voimavarat ovat pysyneet ennallaan. Hyvä työyhteisö, vaikutusmahdollisuudet ja selkeät tavoitteet ovat vahvuuksia. Kuormitustekijöinä koettiin työmäärä, työstä palautuminen ja epäasiallinen kohtelu joidenkin sidosryhmien taholta.

Henkilöstöetuudet

Lapin liitto tarjoaa monipuolisia etuja työntekijöilleen. Kaikki työntekijät saavat käyttöönsä lounasedun, liikunta- ja kulttuuriedun E-passilla sekä uuden työsuohdepyöräedun, joka otettiin käyttöön kesällä 2023. Lisäksi työntekijöillä on mahdollisuus hyödyntää fysioterapiaetaua, jossa työnantaja osallistuu osaan kustannuksista. Lapin liitto tukee myös henkistä hyvinvointia ja työssä jaksamista tarjoamalla kattavat työterveyshuollon palvelut, jotka sisältävät myös palveluita mielen hyvinvoinnin tueksi. Tavoitteena on edistää työntekijöiden jaksamista ja työelämän tasapainoa sekä lisätä Lapin liiton vetovoimaa työnantajana.

Työkyvystä huolehtiminen

Lapin liitossa pyrimme huomioimaan työntekijöiden yksilölliset tarpeet ja järjestämään työn tekemiselle mahdollisimman hyvät edellytykset. Tarkoituksenmukaiset työvälineet, joustava työaika sekä etätö mahdollistavat työskentelyn paikasta ja toimitiloista riippumatta. Työttömyysuhan alaisten, ikääntyneiden ja osatyökykyisten työntekijöiden työkykyä tuetaan joustavilla työaikajärjestelyillä ja työterveyshuollon palveluilla. Joustavat työaikajärjestelyt sisältävät mahdollisuuden osa-aikatyöhön, joustavan työajan ja etätömahdollisuuden. Lisäksi työnkuvaa voidaan tarvittaessa muuttaa tukemaan henkilön työssä jaksamista ja suoriutumista. Tavoitteena on, että jokainen työntekijä voisi työskennellä laskennalliseen eläkeikänsä asti.

Työttömyysuhan alaisille työntekijöille tarjotaan ensimmäisenä sekä vakinaisia että hankkeissa avoimeksi tulevia työpaikkoja henkilön osaaminen ja kiinnostus huomioiden. Tarvittaessa tarjotaan myös mahdollisuus työnohjaukseen työterveyshuollon kautta. Työttömyysuhan alla olevien työntekijöiden kanssa käydään keskusteluissa läpi minkälaisesta koulutuksesta työntekijä hyötyisi jatkotyöllistymistä ajatellen.

Ammatillisen osaamisen kehittäminen

Lapin liitossa työntekijät ovat pääosin korkeasti koulutuneita ja he ovat alansa vahvoja asiantuntijoita. Kannustamme henkilöstöä jatkuvaan oppimiseen ja tarjoamme tukea opintovapaan ja joustavien työaikajärjestelyjen muodossa niille, jotka tähtäävät tutkintoon tähtääviin koulutuksiin. Ammatillisen osaamisen koulutuksia voidaan suorittaa työaikana. Tutkintoon johtaviin koulutuksiin voi hakea opintovapaata, joka voi olla palkallista tai palkatonta, riippuen työnantajan harkinnasta.

Ammatillista koulutusta hankitaan pääasiassa ulkopuolisilta koulutuspalveluntarjoajilta. Muuta työtehtävien kannalta olennaista koulutusta (esim. tietojärjestelmät) järjestetään myös sisäisesti. Lisäksi tarjoamme henkilöstölle tietoiskuja uusista työkaluista ja teknologioista, kuten esitysmateriaalin laatimisesta ja tekoälyn hyödyntämisestä työtehtävissä. Työyhteisössä kannustamme osaamisen jakamista ja hiljaisen tiedon välittämistä esimerkiksi henkilöstöpalaverissa ja tiimien sisäisissä työpöydissä. Olemme myös saaneet hyviä tuloksia yhteistyöstä muiden maakuntaliittojen kanssa ja erilaisista verkostoista.

Henkilöstön nykyisen työtehtävän vaatimaa osaamista ja sen kehittämistä arvioidaan vuosittaisissa kehityskeskusteluissa. Lisäksi vapaamuotoiset keskustelut ja tiimipalaverit ovat osoittautuneet tärkeiksi jatkuvan osaamisen kehittämisen edistämiseksi.

Jatkamme joustavaa hybridityötä ja henkilöstön kohtaamisia

Lapin liitto tarjoaa erittäin joustavan hybridityömallin, joka mahdollistaa työskentelyn joko etänä tai toimistolla. Tämä antaa työntekijöille mahdollisuuden sovittaa työnsä yhteen perhe-elämän ja muiden tarpeiden kanssa. Voimme esimerkiksi jakaa työajan osiin ja hyödyntää hybridityötä. Tavoitteenamme on, että työ sujuu hyvin ja sairauspoissaolot pysyvät kohtuullisina.

Työhyvinvointikyselymme tulokset osoittavat, että liiton hybridityömalli on joustava ja toimiva. Koska etätöiden määrä kasvaa, haluamme edelleen vahvistaa yhteisöllisyyttä ja hyvää työilmapiiriä. Tämän saavuttamiseksi järjestämme yhteisiä kohtaamisia sekä tapahtumia henkilöstölle mm. virkistysvoimien johdolla.

Toimitilojen kehittäminen

Lapin liiton toimitilat Hallituskadulla eivät ole liiton nykytarpeisiin nähden tarkoituksenmukaiset ja toimitilojen myynti aloitetaan vuoden 2023 aikana. Yleisestä taloustilanteesta johtuen toimitilojen myynnistä odotetaan haastavaa. Tavoitteena on kehittää uusia tai nykyisiä tiloja vastaamaan monipaikkatyön tarpeita ja parantamaan työhyvinvointia sekä organisaation vetovoimaa.

Ohjeet ja suunnitelmat tukevat työhyvinvointia

Työhyvinvoinnin ja työturvallisuuden edistämistä ohjaa ja toiminnan tukena ovat mm. vuonna 2023 hyväksytty tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sekä työterveysyhteistyön suunnitelma 2023-2025 sekä vuonna 2024 päivitettävä varhaisen tuen malli, työsuojelun toimintaohjelma sekä epäasiallisen kohtelun toimintaohje työturvallisuuden lisäämiseksi sidosryhmätilaisuuksissa.

Kehitämme johtamista ja palkkausjärjestelmää

Oikeudenmukaisen ja kannustavan palkkausjärjestelmän kehittäminen

Lapin liitto uudisti palkkausjärjestelmänsä tehtäväkohtaisten palkkojen osalta 1.6.2023 alkaen. Tavoitteena oli tehdä järjestelmästä läpinäkyvämpi, oikeudenmukaisempi ja joustavampi. Uudistus jatkuu keväällä 2024 henkilökohtaisten lisien ja muiden palkanosien osalta. Kannustava ja oikeudenmukainen palkkausjärjestelmä lisää liiton kilpailukykyä osaavasta työvoimasta ja parantaa työnantajakuvaa kiinnostavana työnantajana sekä lisää organisaation pitovoimaa.

Lapin liitto on houkutteleva työnantaja

Työhyvinvointikyselyn mukaan henkilöstöstämme 97 prosenttia suosittelee Lapin liittoa työnantajana. Tämän lisäksi vuoden aikana tekemämme rekrytoinnit ovat vahvistaneet mainettamme houkuttelevana työnantajana. Jatkamme ponnisteluja varmistaaksemme, että säilytämme positiivisen työnantajaimagon. Kehitämme jatkuvasti rekrytoinnin toimintamalleja sekä panostamaan henkilöstömme työhyvinvointiin varmistaaksemme positiiviseen työnantajaimagon säilymisen.

Olemme päivittäneet ja yksinkertaistaneet rekrytointiprosessejamme. Tulevana toimintavuonna tavoitteenamme on tunnistaa mahdolliset kehittämiskohteet ja tehdä rekrytoinnista entistä sujuvampaa ja yhdenmukaisempaa. Uskomme, että vahva perehdytys ja osaamisen korkea taso edistävät työhyvinvointia, työssä sitoutumista ja tehokkuutta.

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025-2026

Yleisperustelut

Hintojen ja korkojen nousu on vähentänyt kotitalouksien kulutusta sekä investointeja, minkä vuoksi Suomen talous on loppuvuoden taantumassa. Ensi vuonna kotitalouksien ostovoiman odotetaan kohentuvan, mikä lisää kulutusta ja vauhdittaa talouden kasvuun. Julkinen talous heikkenee hallituksen toimista huolimatta tästä vuodesta lähtien, ja julkisyhteisöjen alijäämä on 3 prosenttia, tai yli, vuosina 2024–2026. (VM: Taloudellinen katsaus, syyskuu 2023). Valtionhallinnon syvän alijäämän lisäksi myös hyvinvointialueet tekevät alijäämää ilman omia korjaavia toimia. (Sanna Lehtonen, Kuntaliitto, esitys Laskentafoorumissa 12.10.2023). Lapin hyvinvointialueen alijäämän arvioidaan olevan 61,4 miljoonaa euroa vuonna 2024. (YLE 20.9.2023).

Vuoden 2022 tilinpäätös oli viimeinen nykymuotoisilla kunnilla. Toimintakate heikkeni yli 6 % edellisvuoteen verrattuna johtuen eniten sote-kustannusten noususta. Tuloveroprosenttien alentaminen vähensi veroja vuonna 2023.

Talousarvion rakenne ja sitovuus

Liiton talousarvio on laadittu kuntalain ja kirjanpitolain edellyttämällä tavalla. Toimintasuunnitelmassa on esitetty Lapin liiton toiminnalliset tavoitteet sekä niiden toteuttamiseksi eri tulosalueille osoitetut henkilöstö- ja talousresurssit. Lapin liiton talousarvio jakautuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosaan. Lapin liitossa ei ole vuoden 2024 tiedossa investointeja, minkä vuoksi investointi- ja rahoitusosaa ei ole talousarvioon sisällytetty. Käyttötalousosta ilmenee koko liiton toiminnan kustannusrakenne pääluokittain ja se on esitetty myös vastuualueittain. Tuloslaskelmaosassa on kokonaistaloudellinen laskelma, joka osoittaa tulo-rahoituksen riittävyyden palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvion sitovia eriä ovat kuntalain 110 §:n mukaisesti valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lapin liiton hallintosäännön 50 § 2 mom. mukaan valtuusto hyväksyy talousarviossa sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Maakuntavaltuusto antaa talousarvion noudattamista koskevat määräykset, miten talousarvio ja perustelut sitovat muita toimielimiä ja toimistoa. Koska liitossa ei ole vuonna 2023 lähtien muita valtuuston asettamia toimielimiä kuin hallitus ja tarkastuslautakunta, valtuusto hyväksyy talousarvion sitovuustasoksi organisaation vuosikatteen.

Talousarviossa nimetään tilivelvolliset viranhaltijat vastuualueittain. Maakuntajohtaja ja vastuualuejohtajat ovat tilivelvollisia kustannuspaikkojensa osalta.

Tilikauden tunnusluvut

Lapin liiton vuoden 2024 budjetti on 2 925 000 €, josta kuntarahoituksen osuus on 2 749 500 €. Budjetin korotuksesta huolimatta vuoden 2024 talousarvio on 110 000 € alijäämäinen, koska muiden kustannusten nousua ei pystytä kattamaan.

Lapin liiton talousarvion suurin menoerä on henkilöstön palkat, jotka nousevat kunta-alan sopimuskorotusten vuoksi vuosina 2023 ja 2024 huomattavasti. Liitossa osa henkilöstöstä työskentelee kuntarahoituksella ja osa erillisillä hankerahoituksilla. Kunnallisen palkkaratkaisun vaikutus Lapin liiton talouteen tulee vuosille 2023 ja 2024 olemaan arviolta noin 198 000 euroa. Kunta-alan haastavan taloudellisen tilanteen johdosta korotusta ei ole budjetoitu täysimääräisenä. Talousarvioesitys on laadittu 4,5 prosentin mukaisen 118 400 €:n korotuksen pohjalta, jotta pystytään osittain kattamaan edellä mainitut palkkaratkaisun kustannukset.

Lapin liiton toimintavuoden 2024 henkilöstökulut ovat 1 976 295 €, mikä on 6,57 % enemmän kuin edellisenä vuotena. Koko talousarviosta henkilöstökulujen osuus on 67,57 %. Näin ollen toimintakuluihin jää 948 705 € eli 32,43 %. On huomion arvoista, että muiden kuin palkkojen osalta talousarvioissa on huomattavan vähän muutosta, esim. palvelujen ostot ovat vuoden 2024 talousarviossa 2 518 € pienemmät kuin vuonna 2022. Vuosittaisia kustannusten korotuksia ei ole pystytty talousarviossa huomioimaan. Lisäksi huomioitavaa on, että pelastuslaitoksen siirtymä sekä yleinen kustannusten nousu tulee edelleen haastamaan liiton taloutta.

Toiminnallisten tavoitteiden toteuttaminen tulee tiukassa taloustilanteessa olemaan haastavaa. Liiton perustoimintoja on jo useamman vuoden ajan pysytty kattamaan rahasto- ja korkovaroilla, mutta jatkossa niitä ei ole enää juuri jäljellä. Toimintavuoden 2024 aikana uusien strategisten hankkeiden käynnistäminen ei ole mahdollista Lapin liiton omarahoitusosuuden puuttuessa. Myös asiantuntijapalveluiden käyttäminen vähenee, mikä voi näkyä esim. kunta- ja aluekehityspäivien rahoitusmallin uudelleen arviointina. Toimintavuonna niin henkilöstö kuin taloudelliset resurssit kohdennetaan lakisääteisten tehtävien hoitamiseen, mikä voi näkyä muiden esim. asiantuntijapalvelujen käytön rajoittamisena, haasteina erilaisten taustaselvitysten teettämisessä ja viivästyksinä mm. vaihemaakuntakaavoituksen osalta.

Rahoitus- ja maksatustehtäviin käytettävissä oleva teknisen tuen rahoituksen määrä on riittämätön suhteessa työn määrään ja vaativuuteen. Rahoitus- ja maksatustehtäviä hoitavan henkilöstön kaikki kulut eivät ole tukikelpoisia teknisessä tuessa, joten henkilöstön peruskuluja kohdennetaan liiton perusrahoitukseen. Nämä kulut ovat pakollisia kuluja, jotka pienentävät henkilöstökulujen kattamisen jälkeen käyttöön jäävän muun toiminnan rahoitusta. Näin ollen esimerkiksi kokouksia ei pystytä järjestämään Lapin liiton ulkopuolella, koska tilavuokriin tai asiantuntijapalveluihin ei ole käytettävissä yhtään rahoitusta.

Kustannussäästöjä pyritään saamaan koulutusten ja kokousten järjestämisellä hybridinä. Tämä vähentää matkustustarvetta, mutta samalla heikentää osallistamista ja edunajamisen tehokkuutta paikan päällä vaikuttamiseen verrattuna.

Kuntarahoituksen lisäksi Lapin liiton tulot koostuvat työterveyshuollon korvauksesta, autopaikkojen vuokratuotoista, sisäisistä palvelumaksuista sekä muutamilta alueen organisaatioilta saatavasta tuesta Brysselissä sijaitsevan Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston ylläpitoon.

Talousarvio 2024 vastualueittain

	LM-hallinto	Maakuntajohtaja & viestintä	Hallinto ja talous	Kehittäminen ja rahoitus	Aluesuunnittelu	Vaikuttaminen & FEM	Työllisyysasiantuntija	YHTEENSÄ
Kuntien maksuosuus	189874	303647	791669	400838	567553	412814	83105	2749500
Muut tuotot	26000	0	39500	0	0	0	0	65500
Henkilöstökulut	-67330	-229923	-453869	-331361	-432281	-388694	-72837	-1976295
Palvelujen ostot	-144144	-71484	-269196	-62772	-119574	-101740	-8289	-777199
Muut kulut	-4400	-2240	-108104	-6705	-15698	-32380	-1979	-171506
Alijäämä						110000		110000
YHTEENSÄ	215874	303647	831169	400838	567553	522814	83105	2925000
Muutos 2024-2023	-11508	-25000	52250	28942	36821	146895	0	228400
Kuntien maksuosuuden muutos 2023-2024	-11508	-25000	52250	28942	36821	36895	0	

Talousarviomuutokset 2020 -2024

TA-MUUTOKSET 2020-2024	2020	2021	2022	2023	2024
Henkilöstö	1 780 504	1 765 900	1 928 018	1 854 427	1 976 295
Palvelut	759 938	1 204 000	779 717	1 218 125	777 199
Muu materiaali	42 626	43 000	47 688	48 868	50 446
Vuokrat ja muut toimintakulut	118 398	119 000	127 198	126 450	121 060
YHTEENSÄ	2 701 466	3 131 900	2 882 621	3 247 870	2 925 000
FEM ja muut tulot	-148 000	-578 434	-104 000	-616 770	-65 500
Kuntien maksuosuus	2 553 466	2 554 466	2 631 100	2 631 100	2 749 500
Kuntien maksuosuusmuutos %	0,00 %	0,04 %	3,00 %	0,00 %	4,50 %

Jäsenkuntien maksuosuudet 2024

Jäsenkuntien ennakkolliset maksuosuudet

Maksuosuuslaskelma on laadittu Verohallinnon 2.11.2023 julkaisemiin tietoihin perustuen.
Valtuuston käsittely 11.12.2023.

Kunta	Kunnallis- ja yhteisöverosuus 2022	%	Maksuosuus 2024 (sis. TYP)	Maksuosuus 2023 (sis. TYP)	Muutos € (2024 - 2023)
Enontekiö	6 440 253	0,91 %	25 136	23 232	1 904
Inari	27 476 908	3,88 %	106 688	100 686	6 002
Kemi	83 443 963	11,79 %	324 212	329 538	-5 326
Kemijärvi	26 474 476	3,74 %	102 840	101 072	1 768
Keminmaa	34 839 649	4,92 %	135 412	131 617	3 795
Kittilä	29 178 184	4,12 %	113 304	96 421	16 883
Kolari	14 117 209	1,99 %	54 756	49 868	4 888
Muonio	9 858 431	1,39 %	38 237	36 438	1 799
Pelkosenniemi	3 622 275	0,51 %	14 068	14 265	-197
Pello	11 857 056	1,67 %	45 979	44 717	1 262
Posio	9 807 710	1,39 %	38 097	36 689	1 408
Ranua	9 563 052	1,35 %	37 149	36 966	183
Rovaniemi	266 112 892	37,60 %	1 033 918	963 720	70 198
Salla	11 284 793	1,59 %	43 788	43 256	532
Savukoski	4 631 823	0,65 %	17 968	18 590	-622
Simo	11 568 563	1,63 %	44 939	43 147	1 792
Sodankylä	34 697 141	4,91 %	135 003	140 509	-5 507
Tervola	9 622 907	1,36 %	37 383	36 347	1036
Tornio	86 479 929	12,22 %	336 103	321 189	14 915
Utsjoki	4 290 596	0,61 %	16 636	16 332	305
Ylitornio	12 338 470	1,74 %	47 886	46 501	1 385
YHTEENSÄ	707 706 280	100 %	2 749 500	2 631 100	118 400

Kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta

Lapin liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen mukaan Lapin liiton **sisäisen valvonnan suunnittelujärjestelmä** muodostuu talousarvioista, taloussuunnitelmasta, käyttösuunnitelmista ja kehityskeskusteluista. Taloussuunnitelman yhteyteen liittyy kuvaus sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta.

Riskien tunnistaminen ja analysointi suoritettiin syksyllä 2023 talousarvion ja toimintasuunnitelman laatimisen yhteydessä. Toiminnan riskit tunnistettiin, niiden merkittävyys ja toteutumisen todennäköisyys arvioitiin sekä arvioitiin riskien hallitsemiskeinoja. Riskien tunnistaminen toteutettiin toiminnan tavoitteiden asettamisen yhteydessä tiimeittäin osallistaen henkilöstöä.

Sisäisen valvonnan seurantajärjestelmä muodostuu toimintakertomuksesta, tilinpäätöksestä, osavuosikatsauksesta ja kehityskeskusteluista. Toimintakertomuksen yhteydessä laaditaan analyysi riskienhallinnasta sekä arvioidaan toimintavuoden toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen. Keväisin laaadittavan tilinpäätöksen yhteydessä myös tarkistetaan vastuualuekohtaiset riskianalyysit ja tehdään arvio niiden toteutumisesta.

Arvio ohjaa prosessimaisesti seuraavaa riskien tunnistamista ja analysointia. Tavoitteena on jatkuvasti kehittää omia toimintatapoja, jotta tunnistetut riskit eivät voisi toteutua. Tavoitteena on laajentaa riskienhallintaa kaikkiin Lapin liiton prosesseihin riskiperusteisesti siten, että syksyllä 2023 tehdyn riskianalyysin pohjalta tunnistetaan kaikista kriittisimmät prosessit. Tärkeimmistä prosesseista laaditaan prosessikuvaukset, joista kartoitetaan edelleen tavoitteiden saavuttamista uhkaavat riskit ja riskien lähteet. Tietojärjestelmistä ja toimintaketjuista laaditut menetelmäkuvaukset auttavat riskien tunnistamisessa ja hallinnassa.